

2

די יום לכסות בו דוק
 עצים דלא חזו כלל
 זמא. ועוד פירש ז"ל
 אבן בתוכה (שם קמא,
 א דכלכלה וכו' לפי
 המביא (לקמן לה, א)
 ליתן ופירש ז"ל משום
 הוא לרבנות. וא"ת
 אני כנונא לפי שהוא
 דהא דמצריך שיגא
 שרדי לטלטל כנונא עם
 שיפולו כדארמין פרק
 השתא דאיכא אפר
 בתוכה פירות דמיטפני
 בתוכה. אלא דקשיא לי
 כנונא משמע שהכנונא
 דודאי הכנונא בעצמו
 גלו היה אסור לטלטל
 הם שברי עצים שהם
 ימא דכלכלה שיש בה
 תא דאיכא אפר נעשה
 קאמר מטלטלין כנונא
 בשלהי פרק כירה.

ולו להו אגב כנונא. ואם
 שיוורין על ידי הכוס כי
 א. אלא שאין הספרים
 יל. ואפילו לדבריו נר"ו
 בער ליה כי היכי דלא
 דליכא למיחש למידי
 מטלטלין. וי"ל דאין הכי
 דלא דמי. והא דאקשינן
 ה בטלטול נקט ליה. כן
 המקשה להשוותם לגמרי
 א הדין הוה מצי פריק
 מה שאין כן בכוס, אלא
 נעורי אלא כמאי דפריק
 הכוס כלל. ואין לומר
 דצריך למקומו שאם כן
 זכר דאתמר בגמרא (שם)
 דהא דמטלטלין כנונא
 כסא כמתמה לצל הוא
 כאן דבריו נר"ו. אבל
 כנונא אף על גב דאיכא
 גלו הכי בטלי חשיבותם
 גב דלא חשיב כל כך הכי
 חשוב ולא היה לנו (לבעל
 ידיו כוסות דלא חשיבי.
 עצמו מותר לטלטלו אלא

שהאפר ושברי עצים כמו מוקצין ניהו וגולד וכגון שהוסק ביום טוב ואפילו הכי כיון שלא היה עליו בין השמשות לא נחבטל הכלי מהיכנו ומטלטלין אותו בכל מקום הצריך לו משום כנונא חשיב כל כך דלא בטיל לא משום אפר ולא משום שברי עצים כיון שלא הונחו שם אלא לדעת היתר. וכן נמי בכוס דלא בטיל משום שיוורין דלא חשיבי. והא דאמרין אגב קיטמיה לאו דוקא דאורבה הקיטמא הוא דמטלטלין אגב כנונא אלא דומה לאותה שאמרנו לקמן במכילתין (בידשילמי פ"ג ה"ג) מביאין הבהמה על גב עורה שפירושו מביאין הבהמה אף על פי שיש עמה עורה. ונראה שיש בפירושו הרב ז"ל קצת סיוע לפירושו מורי נר"ו שהוא מפרש לה משום ביטול כלי מהיכנו.

מודי דהוה אגרא של רעי. פירוש הוא מאיסי שיוורין משום לתא דעבודה זרה דאית בהו צד יין נסך דכתבי (דברים ו, כו) שקץ חשקנו.

וכי עושין גרף של רעי לכתחלה. פירוש שלא לצורך. אבל לצורך כגון זריקת קליפין ועצמות לפנינו בשעה שאנו אוכלין מותר ואפילו לכתחלה. L

אדבריה רבא כו' מוזנין את הנמרי בשבת. ואם תאמר וכיון שאין מוזנותיו עלינו אמאי שרי דהא מהך טעמא אסרינן ליתן מוזנות לפני חזיר (שבת קנ"ה, ב). ויש מפרשים דכיון שזימנו ודאי מוזנותיו עליו. ואי נמי משום איבה הקלו עליו ואפילו לא זימנו. וכן פירש הרשב"א ז"ל. והריטב"א פירש דודאי מוזנות דחזו לדידין שרי אפילו לחזיר כל היכא דליכא אלא טלטול אבל מטרח לא טרחין כלל. ולא אסרו אלא מוזנות דלא חזו לישראל. וכן כיוצא בו דלא חזו לישראל אסור לגבי נכרים וכן דעת הרא"ה ז"ל.

ואי לא טרחא יתירה אדעתא דידך לא טרחינן. פירוש דכיון שאמר לו כן חו ליכא למיחש שמא ירבה בשבילו.

מתניתין. אלא אם כן ראויין לשתיה. פירוש והוא ששותה מהם משום דלית להו מתוך שהותרה הבערה לצורך אוכל נפש הותרה לצורך הנאת הגוף כשהוא דבר השוה לכל נפש. ומיהו להחם חמין לכל גופו אסור אף על פי שהוא שוה לכל נפש דגורו בו משום מרחץ שיש כמה מלאכות אסורות כדאיתא בשבת פרק כירה (לט, ב) כן פירש הריטב"א ז"ל.

גמרא. הא דבעינן האי מדורה מאן קתני לה. איכא למידק ומה לנו לידע טעמן של בית שמאי דלית הלכתא כותייהו. וי"ל דמכל מקום כדאי הם בית שמאי לעמוד על דעתם כיון שהזכרה מחלוקתם אף על גב דלית הלכתא כותייהו. וטובא איכא במכילתין.

הא דתניא בית שמאי אומרים לא ינשה אדם מדורה כו'. פירש הרשב"א דבמתוך שהותרה הבערה לצורך הותרה שלא לצורך פליגי. והקשה מורי נר"ו דלא משמע הכי מסוגית הגמרא דאיכעיא להו מדורה מאן קתני לה וכו' ושאינו להו לבית

שמאי בין הנאת אבר אחד להנאת כל גופו, כלומר דהנאת כל גופו בכלל אוכל נפש הוא. והנראה על זה דמספקא ליה אי מודו בית שמאי במדורה משום דהנאת כל הגוף הוא, ואי אפשר לומר שיאמר מתוך שהותרה הבערה לצורך הותרה נמי שלא לצורך דהא אינהו אמרי (לעיל יב, א) אין מוציאין את הקטן דלית להו מתוך. אלא מאי טעמא סליק אדעתיה דלישתרי מדורה לבית שמאי משום דהוי אוכל נפש ממש, הכי נמי נימא לבית הלל דמשום הכי שרו להחם חמין לרגליו ולעשות מדורה משום דהוי כאוכל נפש ממש ובהא פליגי עלייהו דבית שמאי. ואף על גב דבריש כתובות (ו, א) התירו בעילה ומוגמר משום מתוך אפילו הכי איכא למימר שרחיצה ומדורה להחם דומין לאוכל נפש יותר מהם. וזהו כשלמד ר' יוחנן מתוך לעיל בפרק קמא (יב, א) גבי פלוגתייהו דבית שמאי ובית הלל הביא רביה מאין מוציאין את הקטן, ואף רבה ורב חסדא לא סכיאו להו מתוך וכמו שכתבנו לעיל ליישב דברי רש"י. אבל הרמב"ן כתב פרק כל הכלים דכולהו אית להו מתוך. עד כאן דברי מורי נר"ו.

ואי דלא אנה ערובי תבשילין מאי טעמייהו דבית הלל. פירוש ואף על גב דלא אשכחן (ליה) [להו] לבית הלל במתניתין דפליגי גבי הא מלחא מכל מקום כיון דקתני רבן גמליאל מחמיר כדברי בית שמאי מכלל דפליגי בה בית הלל.

אמר רב הונא לעולם שלא הניח ערובי תבשילין. פירוש ואפילו הכי (לבית שמאי) כרי חייו שרו. וכן הלכתא כותיה דהא תניא כותיה ולא אשכחן מאן דפליגי עליה.

דף כ"ב עמוד א'

ובית הלל סברי אין בנין בכלים כו'. ואף על גב דכשלהי פרק כירה (ושבת מה, א) אמרינן דבמנורה של חוליות בין גדולה בין קטנה אסורה, דוקא בשבת אסור ולא ביום טוב. אי נמי דהתם מיירי דאית ביה חרקי חרקי דלכולי עלמא אסורה משום דמחוי כבונה.

הנותן שמן בנר חייב משום מבעיר כו'. ונראה דלא התירו הדלקת נר ביום טוב אלא מטעם מתוך שהותרה הבערה לצורך אוכל נפש הותרה הדלקת הנר שיש בה הנאת הגוף. וא"ת אם כן לבית שמאי דלית להו מתוך היאך מדליקין את הנר ביום טוב. וי"ל דבהא אפילו בית שמאי מודו כיון שיש בה הנאת הגוף, ועוד שיש בה הכשר אוכל נפש דלפעמים יצטרך אותה לראות בה קדרתו אם היא מבושלת כל צרכה או לא. ותדע דהא על ידי עירוב מדליקין מיום טוב לשבת, ואם איתא דאסור לצורך יום טוב מי איכא מידי דביום טוב אסור ולישתרי לעשותו ביום טוב למחרתו.

אמר ליה לאו אדעתאי. כלומר שלא מרצונו עשה. והלכך אסור ליטול ביום טוב מן השמן שבנר אחר שהוא דולק ואפילו ליתן איתו בנר אחר. ואם נטלו יש לו להחזירו קודם שיכבה. וכן אסור ליטול הפתילה מן השמן. ויש אומרים שאם

שיטה מקובצת
 ב"ב י"א

ע"ב **בנמי** מרבה אני את הכלבים שמוזנות עליך, נראה דמה"ט בכלל לכס הוא ולא אימעט רק עכוס. ובהכי מיושב מה שמקשה הרמב"ן במלחמות על שיטת הר"ם דטוסק כרע"ק והוכיח כן מדמטלטלין לנורך בהמה. ותמה עליו הרמב"ן דאי"כ קשה הא בשבת ג"כ מטלטלין ע"ש. ובאמת גם לשון הגמ' בשבת מאי איכא למימר משמע דמקשה רק לריב"ג. לכך נראה דגם שבת תלוי בפלוגמיהו דרע"ק וריב"ג דלרע"ק דהוא בכלל לכס ממילא גם איסור טלטול לא שייך היכא דהוי לנורך בהמה כמו לנורך אדם ואינו מוקף כלל. אבל לריב"ג דלנורך בהמה לאו בכלל לכס הוא גם בשבת איסור כנ"ל. וכן מלאתי בס' בית ישראל:

שם בנמי ופליגא דריב"ל כו' ואין מומנין עכוס ביו"ט שמה ירבה בשבילו. וקשה דהא ק"ל דאמר' הואיל ומקלטי אורחים כו' ואי"כ מה"ט ליכא איסור והוי כמו גזירה לגזירה. וראיתי שהרשב"א והר"ן עמדו בזה ותי' דהוי כודאי שיבוא להרבות ע"ש. אך מ"ס הר"ן עוד דחיישינן שמה ירבה בעבורו דברים האסורין דהוי איסור תורה ע"ש. תמוה לי דאי"כ מאי ופליגא דאמר' בנמי דהא בטרופות גם לרי"ה איסור כיון דלא הוי למיכל מיני. ואולי ס"ל כפי' הה"מ (פי"א מה' יו"ט ה' י"ד) דופליגא קאי על איסור טלטול ע"ש. ובוה י"ל קתא מה שחמה הי"ש"ש על פי' הה"מ דמפרש דופליגא קאי על אביי ורי" דס"ל דכל היכא דאיסור להאכיל איסור נמי בטלטול כדפרכין מהני סופלי וע"ז מיייתי הגמ' ופליגא דריב"ל דלהרבות איסור ומ"מ להזמין עכוס ולטלטל בעבורו ה' מותר לולי הגזירה ע"ש. ותמה הי"ש"ש דמאי ראי' מהתם דמטלטל דבר הראוי לישראל ואינו מוקף כלל משאי"כ מדי דלאו מאכל אדם שפיר ס"ל לרי"ה ואב"י דאיסור ע"ש. י"ל דהה"מ מפרש כפי' הג"ל דחיישינן שמה ירבה בשבילו דברים האסורין ואי"כ ע"כ ס"ל דרשאי לטלטל נבילות וטרופות עבור העכוס דאי לא"ה לא שייך לגזור שמה ירבה בשבילו נ"ט כיון דאפי' כבר מוכן לו נבילות איסור לטלטלו ביו"ט כנ"ל. והנה הה"מ שם פי' דהא דמותר הרמב"ם קמחא דבני חילא היינו כשאין רשות לישראל לאכול עד שאיפה הכל כפי' התוס' ע"ש. והקשה עליו הכ"מ דאי"כ כו"ט מודין בזה ולמה כ' הראב"ד שהרי"ף חולק. ולפענ"ד נראה כמ"ס לעיל דמייירי כשאין הישראל נריך להאכיל לתינוק ביו"ט כלל אלא דרי"ה ס"ל דכל היכא דהרשות בידו להאכיל לתינוק מותר וכ"מ מסתימת לשון הרמב"ם. והוא בודאי רבותא גדולה וגם טעמא לא ידענא ואי"כ הרי"ף שהשמיטו ודאי פליג גם ע"ז אך הראב"ד הסכים להרמב"ם ובאמת ז"ע לדינא:

שם בנמי ראב"י אפי' בשבת נמי לא משום שירי כוסות כו' ואין הלכה כראב"י כדמסיק הגמ' אה"כ, מיהו לא ידענא אי משום דאין חוששין על טלטול השירי כוסות כיון דבירו שלא לטלטלם. או דס"ל דכיון דאח"כ מותר לטלטל משום דהוי כגוף של רעי ולהכי כיון דרואה להזמין העכוס ואינו מזוין לעשות גרף של רעי אין לאיסור. דבאמת תמוה לשון הגמ' אין עושין גרף למה נקרא זה עשיית גרף כיון דרואה להזמין ולהאכילו וממילא נעשה. ואטו נימא באמת דמי שרואה לפנות בביתו בגרף יהא איסור ע"י שיכול לעשות לרבינו בחוץ. וגם מלינו כה"ג דמותר לעשות אפי' לבתחילה כהך דלקמן (ל"ו:) כי ריחיא דאביי דרבה הויר לבתחילה לעשות גרף כו'. אך התוס' שם והרשב"א כאן בחי' מחלקין קתא צניעה ע"ש. וגם י"ל דהטעם דלא ס"ל כראב"י בדיון הטלטול משום דאפי' איסור הנאה מותרין לטלטל אנב הכלי וכן נראה דעת הפוס' כיון שהשמיטו הדיו דכלי שיש

במשנה אין עומנין את החמין לבתחילה ביו"ט. ראייה בס' ד"ח להג' רעק"א ז"ל שהבין דהעמנה זו הוא בתבשיל שנגמר בישולו ואינו אלא להעמיד הכל לשמור מומנו ומתוך כך הקשה למה אסרו בכה"ג: להעמין ביו"ט ע"ש אכל לדעתו הדבר ברור דמייירי בחמין שבשעת הטמנה הם זונגים ותי' לגמרי כנ"ל. [כן י"ל לדעת הפוס' שהביא הרמ"א (סי' רנ"ז סעי' ז') דכל שהוא חי לגמרי מותר להעמין בע"ש, ואפי' לב"ש דס"ל דאיסור להתחיל מלאכה בע"ש הנגמר בשבת כדאי' בשבת (י"ז:) מ"מ בהעמנה בגפת וצובל וכל הדברים המוסיפין הכל שאינם חולדות האור דאם מבשל בהם בשבת אינו חייב חטאת גם ב"ש מודים דמותר להעמין בהם מבעוד יום דמה"ט התירו ג"כ בקורות בית הבד ועגולי הגת ע"ש]: **בתוס'** ד"ה הני סופלי כו' ואי"מ מאי מספקא ל' כו' ונראה דהתוס' פי' דמייירי בגרעינין שהיו מעו"ט כיון דלא מלאו טעם לאיסור אלא משום טלטול וטירחא. ל"ב הרמב"ן במלחמות פי' דמייירי בגרעינין מפירות שנאכלו ביו"ט ומטעם נולד חמין עליה. אך התוס' מייאנו בזה דאי"כ אפי' להסקה אסורין כדק"ל בשבת (כ"ט.) דאע"ג דמסיקין בתמרים מ"מ אם אכלן אין מסיקין בגרעיניהן. ומ"ס הרמב"ן ז"ל לפרש דאמוראי דהכא לא ס"ל הך סברא דמיכסי [אלא דלמאכל בהמה לא הוי מוכן לריב"ג כיון דלדידי' אין נפש בהמה בתשעת ע"ש] לא ס"ל להתוס' דאם אין ראוין למאכל בהמה משום דהם נולד אי"כ גם להסקה אין להחיר מה"ט. ותמהני על הפ"י שחידש ג"כ זה הפ"י [ומשמע מדבריו דהוי נולד משום דמשיקרא מכסי והשחא מגלי' כמבואר בסוגיא דבמה מדליקין הכל אי"כ קשה] דאי נולד הוא אפי' בהסקה איסור ואי לא נולד הוא ליסתרי מטעם דראוי למאכל בהמה. לכן נראה יותר כמ"ס התוס' דלא מייירי בטולד, אך לפי' הרבי"א שהביא הרא"ש דבשעת אכילה זורק הגרעינין על הפת. כדי להרץ מ"ס התוס' מהא דלקמן דלא התירו לטלטל ע"י ככר ומינוק אלא למה בלבד ע"ש וכ"כ בחי' הרשב"א אי"כ משמע דמוקים לה באכלס ביו"ט וקשה לי כנ"ל דאי"כ אף בהסקה ביו"ט ליסתרי ודומק לומר דבני אמוראי פליגי אסוגיא דשבת ז"ע [אכן למ"ס הרמב"ן במלחמות לחלק בין הסקה למאכל בהמה א"ש]:

בד"ה לא יחס כו' ואי"מ כו' ואפי' ראוין לשת"י הא לית להו לב"ש מחוך וקשה דמ"מ יש להחיר מטעם הואיל ואי מקלטי אורחים חוי לשת"י. ונראה דמקשים למ"ד דלא אמרינן הואיל מ"ט דב"ש. מיהו י"ל דאפי' למ"ד דאמר' הואיל מ"מ לבתחילה איסור [ולמ"ס הרשב"א לעיל אפי' בהואיל דהוי בידו איסור לבתחילה ע"ש]. ואדרבה היינו דכתבו תוס' דל"ל מחוך ואי"כ איסור מה"מ ומטעם הואיל בלבד אין להחיר איסור תורה. וראיתי בחוס' הג' רעק"א ז"ל שעמד בזה ולי"כ כמ"ס. ויש בזה כ"מ לדינא גם לבי"ה למ"ס התוס' דכל גופו איסור ובראוין לשת"י ודאי מותר דלשיטת התוס' אין להחיר אלא בשותה מהם באמת. מיהו אפשר דלבי"ה דס"ל מחוך נהי דבטיין נורף קתא י"ל דאפי' לרחוק כל גופו נורף קתא מיהו חשיב [ואי"כ אע"ג דאינו שזה לכל נפש יש להחיר היכא דראוי לשת"י אפי' אינו שותה מהם מטעם הואיל כנ"ל] אך ז"א דכיון דנפ"ל מקרא דלריך להיות שזה לכל נפש אי"כ ע"כ אפי' נורף קתא לא הוי ואי"כ לא אמרינן מחוך בכה"ג ואיסור אפי' מה"מ לשיטת התוס' לעיל פ"ק (י"ב.) וז"ע לדינא:

בא"ד וי"ל דמייירי כגון ששוחה ומרבה כו' פי' דריבוי בשיעורין אינו איסור אלא מדרבנן וביו"ט מותר.

Ortinberg, David ben Yis'ra'el Tsevi

ספר

תהלה לדוד

כולל

חדושים בדברי השו"ע מחלק אורח חיים

אשר יגעתי ומצאתי ת"ל בקוצר שכלי ודלות הבנתי דינים מחודשים
וספיקות וצ"ע בלשונות הפוסקים ראשונים ואחרונים אשר מימיהם אנו
שותים ומפיהם אנו חיים

ממני

דוד ב"ר ישראל צבי ז"ל אורטינבערג

והמאיר לעולם כלו יאיר עינינו באור תורתו הק' אור צח ומצוחצח אור
אמת לפ"ק

ברדיטשוב

דפוס של חיים יעקב שעפטיל

* * *

ועתה יוצא לאור בעזה"י בהוצאה חדשה מסודרת באותיות מאירות עינים
ובהג"ה מדוייקת עם תיקוני כל הטעויות מלוח המפתחות, ובתוספות כל
ההשמטות על מקומן בפנים וכן מאו"ח ח"ג מסודר דבר דבר על אופניו

* * *

ירושלים תשנ"ג

5

בס"ק ס"א דאף אי נימא דהרא"ש ז"ל החיר שלא לצורך לאו היינו מטעם מהרי"א ז"ל דהחירו סופן משום חמילתן ולא החירו אלא חזרה אלא הטעם הוא דהא דלא אמרו ככר וכו' לא שיך בכלי ולפי' אפילו להביא לכתחילה שלא לצורך שרי ע"י נתינת מים.

ד כתב המח' סל"ו אין עושין גרף לכתחילה דהיינו להביא

דבר שעתיד למאוס כדי להוציאו לכשימאס ע"כ. וכתב הט"ו ס"ק כ"א ולשון כדי להוציאו פי' שקומן ע"ז שלבסוף יוציאו ע"כ. וכונתו דאף שאין עיקר העשי' בשביל שיציאו אם רק קומן ע"ז שלבסוף יוציאו אסור. וזה נראה ג"כ כונת המח' ס"ק ס"ב שכתב דאפילו לא עשה כדי להוציאו אסור והיינו שקומן ע"ז שיציאו. אבל אם אין דעמו כלל להוציאו גם לדעת המח' מותר. ואפשר דה"ט דלא חיישין לשיורי נוסות כמ"ש המח' כיון שאין דעמו להוציאו ועי' ל"ג. וטעם שאין עושין גרף לכתחילה כתב המח' כיון דאם עשאו מותר להוציאו לכן לא יעשה שלא יבוא לידי כך ובאין דעמו להוציאו כיון שזהיתר עשאו פשיטא דמותר אח"כ להוציאו. וכ"כ הרב ז"ל ס"ק ע"ה. ולכאורה משמע דכל היכי דמותר להוציאו גרף היינו אף אם אפשר להוציאו מה"ז או כלא"י לא הטריחוהו ויכול להוציאו כדרכו. ועפ"ז יש להסתפק בגרעיטין שאין ראוי לנהמה שפי' הרמב"ם ז"ל בפכ"ז הט"ו וזרקן בלשונו לאחריו אבל לא לפניו שאין עושין גרף לכתחילה. דלכאורה אם יש לפניו עטלף או מפה מותר לזרקן לפניו דהא יתי' יכול לערס אח"כ שזה היתר גמור. ואח"כ יהיו מותר להוציאו כדרכו כיון שזהיתר עשאו. אלא דא"ה נימא בכל גרף דאם דעמו להוציאו מה"ז או כלא"י מותר לעשות לכתחלה ואח"כ יכול להוציאו כדרכו ז"ע ונע"י א"ר ס"ק ס"ב].

מח' כתב המחבר סל"ח מבניס אדם מבני מלוא קופת עפר ומיוחד לו קרן זוויה ועושה בו כל צרכו בשבת ע"כ. עמ"ש בס"ק כ"ט דלהרשב"א ז"ל בני יחוד לעולם ולהר"ן ז"ל סגי ביחוד לשבת אחת. ועמ"ש ס"ק ל"ו שכתב דגני עפר לא שיך יחוד לעולם כיון שאינו אלא לכסות בו רוק או ז' ואם כסה בו פ"א חו לא חזי כלל לכסות בו פעם אחרת אלא בעפר אחר וא"כ כל מועט ומועט שבו אינו חזי אלא לשבת אחת בלבד ע"כ. וזה אינו נראה דמה יעשה לדעת הרשב"א ז"ל דבכל מידי בני יחוד לעולם. וז"ל הרשב"א ז"ל בס' תשנ"ו אין זה יחוד המתיר עד שיחדו לשבתות ולא לשבת זו בלבד וכקופת עפר שמיחד לה מקום להיות מוכנת לזרכו ע"כ. מבוחר דגם בעפר שיך ובני יחוד לעולם. אלא דנראה דלהר"ן ז"ל ע"כ ז"ל כמ"ש התו"ם דאל"כ מאי מקשינן כמאן כרשב"ג אימא דמיירי ביחוד לעולם עמ"ש ס"ק כ"ט.

מז כתב המחבר סל"ט אסור לטלטל בהמה וחיה ע"כ. ועב"י שכתב מקורו מהא דאמרין דמ"ג ע"א דבעוד האפרוחים על הסל אסור לטלטלו וכמבואר במחבר אח"ו. וכ"כ החוס' בדמ"ה ע"ב דאף אפרוח שראוי לשחק בו מתיק מוקטין הם כגו"ז ע"כ. (ומכאן הוציא הרב ז"ל מ"ש ברסע"ח). ומ"ש החוס' כגו"ז היינו למ"ד החס' מודה ר"ש דבע"מ שמחו

דמותר בטלטול הא אף היכי שיש חיוז טעמא דינא הכי. ואפשר דאחי לאשמעינן דקמייע אף דליכא ת"כ עליה. וטעמא דהשירים והנזמים אמרינן בדמ"ו ע"ב הואיל והיכא ת"כ עליה וא"כ קמייע לכתב קמ"ל דמותר. ולאותן הסוברין בס' ש"ג סו"ח דאסור אף בנית וא"כ הוי דינא ככלים שמל"א כמ"ש המהרש"א ז"ל ע"כ ז"ל הא דקמייע מותר לטלטלו היינו לצורך גומ"ק ז"ע.

לח' כתב המח' סל"ד כל דבר מטונף אם הוא בחצר שאינו דר שם אסור להוציאו ע"כ. וכתב המח' סק"ג ע"ב דאם הוא מלא וא"א לפנות עליה מותר להוציאו ולהחזירו ע"כ. ופשיטא דמותר להביאו לכתחילה כיון דאפילו להוציאו ממקום שאינו דר שם מותר כ"ש להביאו לכתחילה. ולכאורה משמע דהחיר אפילו בלי נתינת מים לתוכו אלא דבס"ק ס"ה משמע להדיח דאף כדי לפנות עליו בני נתינת מים וע"כ גם כאן כונתו ע"י נתינת מים וכ"מ דברי הרב ז"ל ועי' בנ"ח. נט' וכתב המחבר סל"ה אע"פ שמותר להוציא אסור להחזירו אא"כ נותן לתוכו מים ע"כ. ועב"י שכתב בשם רי"ז ז"ל דהיינו כשמחזירו לצורך להוציא בו מ"ר. דאל"כ אסור לטלטלו אפילו יש בתוכו מים דלא אמרו ככר וכו' ע"כ. וכ"כ הגאון מהרי"א בשם הרשב"א ז"ל אלא שהרא"ש ז"ל שם לא חילק בזה. ונראה שיש ליישב דהא דלא אמרו ככר וכו' הוא לטלטל דבר שלא החירו לו לטלטל אבל בכאן ככר החירו להוציאו לאספה ואם לא יחירו לו החזרה ע"י נתינת מים לא יוציאה עכ"ל הב"י. והנה לדעת מהרי"א ז"ל מבוחר דלא החירו אלא חזרה. ועי' בק"י בר"פ משינן כתב טעם אחר לדברי הרא"ש ז"ל דכשיש בו מים לא מאיס וכלי הוא ליתן בו מים לבהמתו. ודבריו אינם מובנים לי דאם הי' ריקן ביה"ש ולא הי' בו מים לבהמתו נימא. מינו דאחזקאלי לביה"ש וכו' דומיא דכלים המוקצים שנשברו במ"א סק"ט עמ"ש סק"ו. (ואפשר דהוי נגמרו בידי אדם). ובז"ל קשה לדעת הק"י דאפילו אין בו מים נימא הואיל וחזי ליתן בו מים. ולדעת הב"י שהביא המח' ס"ק כ"ח דבשברי כלים בעינן דוקא לכסוי' ב'י מנא עמ"ש סק"כ. א"כ פשיטא דגם במוקצה מחמת מיאוס בעינן דוקא חזי לכסוי' ב'י מנא כמבואר מפשטא דגמ' דמ"ו ע"ה. ולדעת המח' א"ש ע"כ לומר דגרף ועביט לאו להכי קיימא ליתן בהם מים לבהמתו רק שהמים שבהן עדיין ראוי לבהמה כמ"ש הרשב"א ז"ל והיינו להקשותן בכלי אחר. ועכ"פ אין בזה כדאי לדחות דברי הרשב"א ז"ל ומהרי"א ז"ל וב"י ויש"ש והמ"א. והטעם לדעת הרא"ש ז"ל משום דהחירו סופן משום חמילתן כמ"ש מהרי"א ז"ל ולא החירו אלא חזרה. או להוציא מה"ר כמ"ש הר"י ז"ל. ולכאורה הר"י ומהרי"א ז"ל נחתי פליגי דהר"י ז"ל לא ס"ל לחלק בין חזרה בין להביא לכתחילה וס"ל דלהוציא בו מ"ר שרי אף להביא לכתחילה ושלא לצורך אסור אף חזרה. ומהרי"א ז"ל ס"ל דחזרה מותר אף שלא לצורך ולכתחילה אסור אף להוציא בו מ"ר. והמ"א שהחיר בס"ק נ"ט להביא לכתחילה כדי לפנות עליו עמ"ש בס"ק שלפ"ו לכאורה היינו כרי"ז ז"ל לגמרי ואף לקולא. וא"כ שלא לצורך אסור אף חזרה. אלא דנראה דאולי לשיטתו

דברי הט"ו
ע"י דברים
ז' כונתו בלא
ס"ל דמתיק
ניח אלא דבר
שא"א סק"ג
למאכל חיה
זו מין חו"ע
אסור ע"כ.
לטלטל מאכל
אדם ולחו"ע
ואין להקשות
ז"ל כיון שאין
ז"ל כיון
שמע להדיח
שיש עניי
דבר הראוי
שאינו חשוב
וע בעיניהם
י"ד].
אינו מליח
ע"כ. וכתב
ימצא אסור
י למיכל עד
חולק ע"י.
רמב"ם ז"ל
אכל ליונים
לא חזי ל'י
הרשב"א
ז"ל. ומה"ט
ה מקצי ל'י
ס"ל דמדל
ז"ל תנא
דוע ליונים
אין יוצאין
ועי' בא"ר
ל דטעמא
דהוי דרך
דלא כדעת
דהא דעת
ללאח בו
במה שיש
וא"כ הוי
נגמ' וא"כ
בו מומחה

צביו סוף ש"ח למה הותר ע"י המים הלא לא אמרו ט"ח אלא למה
 בלנד, ולדרכה ככה מותר מן הדיון אלא שהחמירו להלך מים,
 ומיורו כיון שהחמירו בחזרה שפיר י"ל כהרשב"א שלא הותר חזרה
 אלא לנורך, ולדעת המחיר אפי' שלא לנורך, נראה דהיינו דוקא שלא
 יגבג, ולהחזירו בקרן זוית בחזר, ונראה דאפי' עומד בתחלה באשפה
 מנעדו ונתן לחובו מים ומצואו בחזר, וכש"כ דשרי בשארין לפנות,
 ומזה מוכח דהיכי דלא אפשר שרי לטלטלו בלא מים, שהרי שריין
 לנער ולהחזיר אף שומד באשפה, ואין לומר דהאי מחזירו היינו
 כשכחו בידו עדיין שהוליו עכשיו דאי"כ מחזירו בלא מים לדעת
 המ"א סוף ש"ח ולדעת הרמב"ם דאפי' בעירו בידו הינו מחזירו בלא
 מים מ"מ שרי להחזיקו בידו ולנעדו, ולא ה"ל תיובתו להשאירו באשפה
 בלא נער או למכר לכפוחו, ויש לעי' למאי דסי' אבז מנח מנח איריא
 גרף אפי' אבז כה"ג נמי כיון דהניח ע"מ לזרקו, וכדאמר שם
 ק"ג"ד ב' בשלפי וזמ"ל, וי"ל דמייירי אפי' במזוזהו לאשפה ואינו
 מחזירו ולא ה"ל דעתו להחזירו, א"כ דלא שרי אלא לנער ולא לטלטל
 וכמ"ש חו' שם קכ"ג א', מיכו יש לעי' למה נקט שמואל גרף של
 רבי חיפוק ל"י דרעי לא היו מוקף כלל דהיא לכלבים וכדאמר שם
 קכ"א ב' וז"ל, ולגירסת הר"י"ף שם יתחא, וגיר' הר"י"ף שם נראה
 דכ"י איתא מהני שמואל לבני וחיפוק ל"י דהו גרף כ"י ב' וז"ל
 ואפקודו ולא ה"ל חזני כ"י של הרנגולים מפני קטן, והא נמי גרף
 הוא באשפה כ"י חזר נמי גרף הוא בחזר אחרת, והא דמוקי לה
 בשל הרנגולים דסתמא, בן בחזר אחרת וכמ"ש הר"ן, אבל הגר"א
 צ"ח סוף ש"ח פ"י דברי הר"י"ף ור"ח"ש בגירסתו דידן, אבל קכ"ג ב' בשם
 הרשב"א גירסת הר"י"ף אינה בגירסתו דידן.

וכתב המ"א סוף ש"ח סוף ק"ג נ"ט דאם הוא בחזר אחרת מותר להוליכו
 לאשפה לנורך לפנות, והנה זהו עיקר דין חזרה, אלא שהמ"א
 הולך לבאר דשרי לטלטלו מהזר לאשפה, אפי' דאין כאן משום הותר
 גרף כיון ששומד במקום שאינו דר שם, וגם יש כאן טלטול מוקף
 שטלטלו מלא ואפי"ה שרי, ובגליון י"א פ"י דברי המ"א דאין לו מים,
 וז"ל דאי"כ אין כאן הותר משום דלוחח אדם ראוי לכלבים.
וגרף וענין פירוש של חרס, ואפשר דשל מחמת מחזירו בלא מים,
 וכדין הרחקה בק"ש, בשו"ע ח"ח סוף פ"ו, דמוכי ל"י רחילה
 והכא שרי אפי' דאילו רחוק כיון דמהני ל"י רחילה כ"י הוא.

סימן מט

א ביצה ב' ב' שצד דעלמא תשחרי, יש בזה די' שיעות, שיעת ר"ח
 דדוקא צה"ב לו חולה מצטוד יום לא השיבא הביצה
 מוקפה, ושיעית הר"י"ה דכל ב"ח לא השיבא מוקפה אפי' בהרנגולת
 העומדת לגדל, דביצה דמיח לזוחל קטן ומעיונות הנובעין דלא השיבא
 מוקפה אפי' לר"י כדאמר שם קכ"א ב' וכמו שהאריכו בזה הת"ר
 שם י"ט ב', ועומדת לגדל המזכר בגמ' היינו שהביצה ג"כ עומדת
 לגדל אפרוחים, והרנגולת העומדת לאכילה היינו שהביצה עומדת
 לאכילה, ושיעית הרמב"ן דכל דבר העומד לאכילה, ואכילתו מנועה
 ומעוכבת מחמת איבור מלאכה אם אירע שערב המונע בלא מלאכה
 איבור שריא ולא השיבא מוקפה, כגון צה"ב שמתה בשבת, אי מוכן
 לאדם השיב טען לכלבים, הי"ח שריא אפי' לר"י, והלכך ב"ח שנוצרה
 בשבת מהרנגולת העומדת לאכילה לית בה משום מוקפה, וכן נחלב
 לתוך הקדירה בשבת, והיינו נמי עממא דשוחטין ב"ח ששחר בשבת
 אף למ"ד שם וי"ט קדושה אחת, ושחט בשבת דחשיב מוקפה
 כדאמר חולין י"ד, משום שנקטע החיבור ע"י מלאכה איבור, ונר
 שכבש דחשיב מוקפה משום דה"י צידים, וכוכה שפלה ונקאן מן
 המחזיר השיב מוקפה שאין מיוחדין מאתמול לתשמיש אדם, ושיעית
 הר"ן דדוקא ב"ח וחלב לא חשיב מוקפה כשהרנגולת והבהמה
 מייצאין לאכילה ונחמין ע"י שחט דה"ל אפילו נחמין ע"י שחט

צפרנסה, וז"ל משום שצ"ח חיפוק ל"י משום הפסד הבהמה, וכן
 מוכח מסוגין דלא: פירק ר"ג משום הפסד החמור, ואפשר דכונה
 המ"א נמי דוקא הכא שרי וכעין שפי ריב"א.
כתב הר"י"ה צבוגין דלכך מותר לשמוע בכרים בשלפי זוערה
 ולא נעשו צבוס לדבר האסור דלא היו עליו צי"ש, ועוד
 שלא נתקן עליהן אלא ע"ד לשמטן, משמע מדבריו ז"ל דאפי' ביהדן
 לכל השבת מ"מ מותר לשמטן, אלא דבהקפן לכל השבת, יש בזה
 משום ציטול כלי מהיכנו, וכן משמע מדבריו ז"ל שפי דקורה שסמכה
 צהרובות המטה מיורי שלא יחדם לכל השבת, דאלי"כ אף צרפה יש
 בזה משום ציטול כלי, אפי' דצרפה נראה דלא נעשה צבוס כלל,
 שאין מטלטל את המוקפה בכסויו את ארובות המטה, ואפי"ה אם
 הקפה לכל השבת מקרי ציטול כלי, ויש לעי' לדעת הר"י"ה דמניח
 בשבת ליכא משום צבוס א"כ מאי מקשה ב"ח ב' צ"י צ"י צ"י צ"י
 כוסות מוח דרבה דמטלטלין כגונה אבז קטמא, אפי' אי הוה צבוס
 דבר חשוב מותר לנער כיון שבוטח בשבת, ובמסקנא נמי חקשי דמטני
 משום דא"כ יונבו, למש"כ סק"ו, דא"כ לא חמיר מאבזן, וע"כ לומר
 דלא הותר אלא לנער ולא לטלטל לנורך מקומו וכעין שהלקו חו' שם
 קכ"ג א', וזה דלא כהמ"א סוף ש"ח סק"ג, דמשמע מדבריו ז"ל
 דהר"י"ה מחיר אף לטלטל לנורך מקומו וכמ"ש שם ס"ק נ"ב, ובעיקר
 הדבר הר"י"ה יתיר בדבר זה, דהתי ס"ל שבת מ"ד ב' דגם מניח
 בשבת חשיב מניח ואסור לנער, וכ"מ בדבריהם קכ"ג א' ובביצה ב' א',
 וכ"ד הרמב"ן והר"ן ס"פ ט"ט נועל דיהבו עממא בזה דשמואל מטלטל
 לכו אבז רפחא משום שוחטין ע"מ לזרקו, [וכן כאן צבוגין השמיט
 הר"ן ראשית דברי הר"י"ה דלא היו עליהן צי"ש] מיכו י"ל דהולכרו
 לטעם זה כדי להחיר הטלטול לנורך מקומו, ויתחא לדעת הר"י"ה
 מאי משני שבת מ"ה ב' דאית בה ב"ח והיינו שגולדה בשבת, אכתי
 למה לא ינער הביצה ויטלטל הקינה וכו' דקונה העשוי לכך השיב
 מניח אכתי מניח בשבת נמי שרי לנער, וז"ל דכיון דקונה מיוחדת
 לכך מודה הר"י"ה דהו צבוס אף בהונה בשבת, [ובזה יש לדון
 דאסור לנער נר של חלב מן המנורה אף אי ליכא משום כיבוי
 כדתניא ק"ב ב' מנער את העצלה כ"י ואם כבהה כבהה מ"מ המנורה
 צבוס להני, אפי' דלא נעשה צבוס לכל השבת מכל מקום כיון
 שמויוחדת המנורה לנר גרע טפי, וע"י צמ"צ סוף רע"ע צב"ל ד"ה
 אפילו], והא דאמר מ"ד ב' לא יהדה למעשה יש עליה משום אסור
 לטלטלה היינו כל זמן שהמעשה עליה, אבל מותר לנער כיון שהונה
 בשבת, ולדעת חו' יש לעי' בהניח כבר על המטה אי חשיב השחא
 צבוס לדבר האסור ולדבר המותר שיכא מותר לנער, ולכאורה יש
 ראי' מהא דאין נוחטין כלי תחת הביצה והשיב ציטול כלי מהיכנו,
 ואם איתא הרי אפשר לנער ע"י שיתן בכר בחוך הכלי, מיכו אפשר
 דכיון דאין דעתו לכך השיב ציטול כלי וכדעת הר"י"ה א"כ ציטול
 לטעם נמי אסור וכדעת הרשב"א והר"ן והע"מ סוף ש"י סק"ה כבז
 להחיר לנער ע"י שיתן ככר.

ט ביצה כ"ח ב' הו חיבורי הנאה ניכור, כבז המ"א סימן
 ש"כ"ג ס"ק י"ד וז"ל ומשמע בשבת מ"ז צה"י דאפי' יש
 צבוס פיורוי פת מותר לטלטלו ולה היו צבוס דבעלי לגבי כוס עכ"ל,
 ז"ל למה לא סגי ל"י צבוגין ודוקא להביא דברי חו' דשבת וגם
 פיורוי פת לא הותר צה"י, ועיקר דבריו ז"ל אינן מוכרעין דהא
 מסקינן כבז דה"כ תמיירי ואינן בעלין ע"מ הכוס, ואפי' דאין
 קו"ל דמזמנין עכ"מ בשבת, וז"ל דס"ל דלא חשיב עשית גרף לכתחלה,
 וע"י חו' שם קמ"ז א' ד"ה ונשדוהו, מיכו למעשה אין נפקותא
 דכא מיכא שרי לטלטולי משום גרף.
י ביצה ל"ו ב' וכשכחו מחזירו נתן לחובו מים ומחזירו, נראה
 דמעיקר התרת גלים שהחזירו כדאמר שם קכ"ג ב' הותר
 גרף דהו כלי שמתלכחו להחיר, ולא חשיב מוקפה מחמת מילוסו,
 דלא נאמר אלא בדבר שמתעלל מחמת מילוסו, משא"כ בזה
 שריא דהחזירו, אלא יצטרך דברארי הוא שיהא לזונו מים וכו' מותר

7 ←

(יז) להבדילה הזבובים. נראה דהוא הדין לאיים על המינוקות שיכנס בהם. אבל אסור לומר לעכו"ם שיתלם לו ענף מן המכבדות שמכבדין הבית, (יח) דממה נפשך אסור, אם הוא אינו כלי הרי אסור לטלטלו אפילו לצורך גופו, ואם תחשבונו לכלי, אסור מזד דמשוי ליה מנא כשנת על ידי עכו"ם, על

כן לרין ייחוד תחלה לכך נערכ שנת: (יח) מונער את כ"ו. נראה דהוא הדין אם מעביר על ידי דבר אחר, כגון שהוא מגרר אותם ע"י סכין מן המפה, דמותר, כיון דלא נגע בהם הוא ליה טלטול מן הלא ומוותר, כמו שכתוב סימן ט"ו (סעיף ט):

כחו משום מוקצה י' ומשום רפואה נמי ליכא שאינו אלא כמו מלבוש שלא יסרמו בגדיו (י) [במכה] (י) מן (י) ויש אומרים דלא סגי במחשבה לחוד:

כח (י) עורות יבשים בין של אומן בין של בעל הבית מותר למלטלין: הגה (י) ויש אומרים דוקא עורות בהמה נסק דחווי לישב עליהם אבל מזהמה דקה אסור מזה (י) אלא אם כן תשז לישב עליהם מנעוד יום:

כז (י) נסרים של בעל הבית מותר למלטלין (י) ושל אומן אסור אלא אם כן חשב עליהם מכעוד יום ליתן עליהם פת לאורחים או תשמיש אחר:

כז (י) עצמות (י) שראויים לבלבדים וקליפים שראויים למאכל בהמה ופירורים שאין בהם ביות מזה מותר להעבירם מעל השלחן (י) אבל אם אין הקליפים ראויים למאכל בהמה אסור למלטלין אלא (יח) נ (י) מנער את הטבלא והם נופלים וואם יש פת על השלחן מותר להגביה הטבלא ולמלטלין עם הקליפים שאינם מאכל בהמה נא שהם בטלים אגב הפת (י) ואם היה צריך (י) למקום השלחן אפילו אין

ט" (י) א"כ לא היו צין השמשות, ע"ש. וכן מוכח ריש סימן ט"ז (י) ומכל מקום אף המוספות מודו (י) דאם נעלו המוקצה משם מותר לטלטלו, דלא היו צין השמשות. וכן הוא בהדיא בגמרא (י) [י] וכתב הרמב"ם (י) שנת ט, אם ראה וזרקו בלשונו לאחורין (י) נא שהם בטלים. כלומר, אע"פ (י) דככל מקום (י) נסקים לאיסור ולהיתר אם יכול לנער לרין לנער, כמו שכתוב סימן ט"ט סעיף ג', ולא אחריו ככר או מינוק אלא למה נלכד (י) שנת קצת, ב', כמו שכתוב סימן ט"ז סוף סעיף ה', שאני הני שהן בטלים לגבי פת, אבל כל מיני דלא בטיל לגבי פת (י) ולא היו עליה תורת כלי אין מטלטלין אגב פת (הרא"ש בתשובה כ"ז כ"ז סימן ה וכן כתב רבינו ירוחם נתיב יב תל"ג פ"ג ג.) (י) ומשמע מזה (י) דמותר להניח אלזם ככר או מינוק דומיא דמתא. אבל

באר היטב (י) [י] ויש אומרים (י) להבדילה הזבובים. הכל כו (י) סימן לא ב' כן, כ"ס, וכלכד שיחזר שלא יסרוג הזבובים כשיביחם, ע"ל דרבי משה (א"ח ג):

סימן ט"ז (י) ויש אומרים (י) להבדילה הזבובים. הכל כו (י) סימן לא ב' כן, כ"ס, וכלכד שיחזר שלא יסרוג הזבובים כשיביחם, ע"ל דרבי משה (א"ח ג):

באר היטב (י) [י] ויש אומרים (י) להבדילה הזבובים. הכל כו (י) סימן לא ב' כן, כ"ס, וכלכד שיחזר שלא יסרוג הזבובים כשיביחם, ע"ל דרבי משה (א"ח ג):

מזה דלצורך התכו. והיינו (י) כיון דיחדו לך, כמו שכתוב סעיף כ"ב: מו ויש אומרים דלא סגי. לרין עיון, דהא ה"רין (י) שנת כו, א דבור ראשון) בשם ה"ר יונה לא אסר אלא לנאת בהן, משום דלא מוכחא מילמא דמיחדו למכתו ומחזי כמוציא בשבת, אבל לטלטלין לכולי עלמא סגי במחשבה, כמו

תריזת בסעיף כ'. והרז ב"י שפחת כולטול, וכחז ויש אומרים כו, דכריו י' צ"ע לישבם: מו ויש אומרים דוקא וכו'. ולדידהו (י) אפילו למין שרי: מזה אלא אם כן חשב. ואם נתן לאולר לסחורה לריכז יחוד, וכמו שכתוב ריש סימן רנ"ט (סעיף ח):

מז מותר להעבירם. היינו למאן דאמר וולד שרי, עיון סוף סימן תל"ה: (י) מנער את הטבלא. חומא, והלא הוא (י) נסקים לדבר האסור. וי"ל דלא הי דעמו להניחו שם כל היום (עיון סימן ט"ט סעיף ד.), אי נמי, כיון דהו שם אוכלין הו נסקים לאיסור ולהיתר. ועוד,

דאין זה מניח כנונה, דאינו חושש היכן יפלו, עכ"ל מוספות ריש ב"ה (ג) א ד"ה וית הלל, וכן כתבו המוספות פסח דף מ"ד ע"ב ד"ה (י) דאפילו מניח בשבת אסור לנער. ולפי מה שכתבתי סימן רס"ו סעיף

ט" (י) א"כ לא היו צין השמשות, ע"ש. וכן מוכח ריש סימן ט"ז (י) ומכל מקום אף המוספות מודו (י) דאם נעלו המוקצה משם מותר לטלטלו, דלא היו צין השמשות. וכן הוא בהדיא בגמרא (י) [י] וכתב הרמב"ם (י) שנת ט, אם ראה וזרקו בלשונו לאחורין (י) נא שהם בטלים. כלומר, אע"פ (י) דככל מקום (י) נסקים לאיסור ולהיתר אם יכול לנער לרין לנער, כמו שכתוב סימן ט"ט סעיף ג', ולא אחריו ככר או מינוק אלא למה נלכד (י) שנת קצת, ב', כמו שכתוב סימן ט"ז סוף סעיף ה', שאני הני שהן בטלים לגבי פת, אבל כל מיני דלא בטיל לגבי פת (י) ולא היו עליה תורת כלי אין מטלטלין אגב פת (הרא"ש בתשובה כ"ז כ"ז סימן ה וכן כתב רבינו ירוחם נתיב יב תל"ג פ"ג ג.) (י) ומשמע מזה (י) דמותר להניח אלזם ככר או מינוק דומיא דמתא. אבל

באר היטב (י) [י] ויש אומרים (י) להבדילה הזבובים. הכל כו (י) סימן לא ב' כן, כ"ס, וכלכד שיחזר שלא יסרוג הזבובים כשיביחם, ע"ל דרבי משה (א"ח ג):

באר היטב (י) [י] ויש אומרים (י) להבדילה הזבובים. הכל כו (י) סימן לא ב' כן, כ"ס, וכלכד שיחזר שלא יסרוג הזבובים כשיביחם, ע"ל דרבי משה (א"ח ג):

באר היטב (י) [י] ויש אומרים (י) להבדילה הזבובים. הכל כו (י) סימן לא ב' כן, כ"ס, וכלכד שיחזר שלא יסרוג הזבובים כשיביחם, ע"ל דרבי משה (א"ח ג):

ג. אם בשביל הלוקט (י) [י] ק"ב: ה. שבת כ' (י) [י] כדברייהו: ה. שמואל עם (י) [י] ס"ד סימן ח':

ו. אם אוחז ילא, אבל הב"י (עמוד שם ד"ה וכן) כתב דהוא הדין יסב: ו. רש"י עם (י) [י] וי. רש"י עם: (י) [י] (י) וכן הוא בטור (עמוד שם):

ת. ר"ן (י) [י] דב"ה דב"ה (י) [י] ורבינו יונה עם: ט. עם כמשנה דף מ"ט (י) [י] לפירוש ר"ם (במוספות עם ד"ה עומין): ר"ן עם כו, ד"ה ומ"ל: י. כרבי יוסף עם:

כ. עם (י) [י] כדברייהו: ג. עם כמשנה דף קמ"ג (י) [י] וכתב נתמן עם (בגמרא):

מ. לפירוש המוספות עם (י) [י] ד"ה עומין): ד"ף עם כו, ר"ה עם שם פרק ה' (י) [י] סימן כו, ד"ה מתי: רמב"ם שנת כו, מ'.

נ. טור עמוד ט': ג. הרא"ש בתשובה (י) [י] כן סימן ח' לפירוש הב"י (עם ד"ה ומ"ל):

ס. בית יוסף (עם) ומנוחל כסימן ט"ט (סעיף ה וב"י עמוד שם ד"ה וכל ו'): **ציונים דרבי"א**

(י) רש"י פרק במה טומעין (כל כתבין) שנת קצת, כ' ד"ה נתקין: (י) דרכי משה אות ג:

הגהות הסמ"ע (י) מותר להגביה הטבלא ובמילתא להדיא, ואין צריך לנער:

מכבדות כריצתאון
הוצאה אפוא לאין יחוד האלם
הכ"ו ירושלים

אי"ש אברהם

מה דלצורך. עיין מ"א. ללא דוקא חסכו מדקל לשם זה דעשה מעשה, הוא הדין אם היה מונח ענף מדקל ויהיה לך שרי, כנסעיק כ"ב. ואף קל"ן לשריפה יחד לנוכחם אח"כ מהני, כנסעיק כ"י היותו נוז, והואיל והואיל לקח מהני יחד לשבת אחת, ולש אומרים לעולם, יע"ש: מוז ויש אומרים. עיין מ"א. עיין אליה רבה א"ת מ"ט דנחמון המחנך לתשובה הרשב"א (מ"א סימן) משנ"ו, יע"ש. ונבדלו עיניו (ואש יוסף) שבת נו"ן ו"א ד"ה דמלא ענףין הארבעו לרשב"א יתדן עם מעשה בעיניו, לא חישב עם מעשה, ועיין סימן ש"א סעיף נו"ן השמות שם חישב, והיה להוציא לרשות הרבים, סתם כרעיו יונה, והרבה לא ידע (שחושב) [שחושב] ויאמר שנתמין להוציא, ולכן לריך זכמן או לא מצעוד יוס, וכאן כמד דחישב או ישב מהני, יש אומרים הוא רבינו יונה, שמע מינה כאן לטלטול מירי, וא"כ מוז נו"ן ו"א יס אומרים, וסם באות ס"א הביא (המ"א) דברי התוספות (שבת ג' א ד"ה אגל) דלטלטול מני אסור, יע"ש, ואין להאריך כאן: מוז ויש אומרים דוקא. עיין מ"א. רש"י קט"ו, כ"ד ד"ה בהרמין ותוספות שבת מ"ט א' ד"ה טומטין פליגי בהרמין, והר"ב אפשר ספק לתומרם נשתי סכריות, ולא שרי ללא גסה ויבשין. ועיין נ"ח [עמוד שם ד"ה טרות] ועיין מה שכתבתי לעיל [אות ד:]: מוז אלא אם כן חשב. עיין מ"א. ובסימן רנ"ט [מ"ק ד], יע"ש, וכאן אין להאריך: [סעיף ב] מוז שבת המחנך כסעיק כ"י נקרים של צעל היות שרי ושל אומן אסור, שבת מ"ט ב', דקפיד עליהו שלא יתקלקלו. ובלגוש [סעיף טו] הקלוס למלאכה, ועיין אליה רבה א"ת נו"ט.

וא"כ נקרים של סוכרים שנתנו לאורה, לריך עיין אם מותר לטלטל בשבת, כו'. ועיין מ"א אות ג'. מוז מותר. עיין מ"א. סוכר זה הוא נוזל, לא מוקצה, ומה שכתוב צ"ה ב' (ב') [א"ן] שבת סתם כרעיו שמתין מחמטין כו', אש"ג ההם מוקצה לא נוזל, רב נחמן סוכר מוקצה ונולד מאלן דלית ליה מוקצה או מוקצה לה ליה נוזל, ומה שכתוב צ"ה ב' (ב') [א"ן] שבת סתם כרעיו שמתין מחמטין כו', השולחן כתבו מזה, דמה שכתב רש"י שם ד"ה מגמיהן בקליפי הגוחים, פירשתי שם הגורסא מלמני השולחן או מלני השולחן, יע"ש: ג מצנר. עיין מ"א. לתוספות ג"כ בשולחן אין מוקצה לחצי שבת, ובסיס לא חמיר מנוף המוקצה, קיימא לן אין מוקצה לחצי שבת. וא"כ באות נו"א יבואר עוד: נא יהיה. עיין מ"א. דלף לא היה שם בשבת מעשה אובלן, רשאי להניח שם אובלן והם נטלים אגם הפה. ועיין ט"ו [סימן] ש"י אות ח' כהאי גונא, להם בין השמטות לא היה נקיס, רק בשבת, שרי להניח הימר אלנו והוא נקיס להימר ולאסור, דלן מוקצה לחצי שבת. ולתוספות ריש צ"ה [שם ד"ה וימי הלל] דלא היה נקיס והואיל ואין מקפיד היכן נפלו, אף שהיו בין השמטות על השולחן שרי, דלא היה נקיס:

(יו) להבריח. עיין ט"ו. מכבדות דבר תלוש אין בו איסור קטימה בתלוש, ומלאכתו לאיסור בקרקע שאין מרוצף, עיין סימן של"ו [סעיף ב], ושברי כלי הרי הן ככלים כהן גופן. וא"כ לכאורה שרי עיני עכורים לקטום שריט ממכבדות, ולצורך גופן. לזה אמר ממה נפשך, אם אין כלי דלא אמרו [וסעיף ה] אלא כל הכלים "הניטלים" בשבת שבריהן נטלים, א"כ אסור י"ו, ואם הוא כלי כמו מכבדות וגם שעל ידי קטום זה מתקנו לכלי, אסור, דמשוי ליה מנא. ועיין מ"א אות מ"ה משמע בלאו הכי דבעי יחוד מבעוד יום, יש לפרש ענף מדקל, מה שאין כן ענף ממכבדות. ועיין תוספת שבת [ס"ק סח]. ולמה שכתבתי יש ליישב: 7 (יה) מצנר. עיין ט"ו. בסימן ש"י סעיף ח' כנונא, וסימן ש"א סעיף ה' טלטול מן הצד מוקצה לצורך דבר המותר שרי, הא לאו הכי אסור, וניעור גרע מטלטול מן הצד, עיין תוספת שבת [ס"ק עו]. הא לדחוף מוקצה בקנה שלא לצורך מקומה אסור לטלטל מן הצד, עיין אליה רבה אות ס"ב, וא"כ בסימן (ש"י) [ש"א] (משבצות זהב אות ב) יבואר. ועיין מ"א [סימן] רע"ט אות ט' טלטול מן הצד לצורך גופו מותר, דכל שכן הוא, אם לצורך מקומו מותר, כל שכן לצורך גופו דקיל טפי, עיין שבת קכ"ד ב' דיש אומרים לצורך גופו אין, וא"כ כל שמותר למקומו כל שכן לצורך גופו. וא"כ במ"א יבואר עוד:

וא"כ נקרים של סוכרים שנתנו לאורה, לריך עיין אם מותר לטלטל בשבת, כו'. ועיין מ"א אות ג'. מוז מותר. עיין מ"א. סוכר זה הוא נוזל, לא מוקצה, ומה שכתוב צ"ה ב' (ב') [א"ן] שבת סתם כרעיו שמתין מחמטין כו', אש"ג ההם מוקצה לא נוזל, רב נחמן סוכר מוקצה ונולד מאלן דלית ליה מוקצה או מוקצה לה ליה נוזל, ומה שכתוב צ"ה ב' (ב') [א"ן] שבת סתם כרעיו שמתין מחמטין כו', השולחן כתבו מזה, דמה שכתב רש"י שם ד"ה מגמיהן בקליפי הגוחים, פירשתי שם הגורסא מלמני השולחן או מלני השולחן, יע"ש: ג מצנר. עיין מ"א. לתוספות ג"כ בשולחן אין מוקצה לחצי שבת, ובסיס לא חמיר מנוף המוקצה, קיימא לן אין מוקצה לחצי שבת. וא"כ באות נו"א יבואר עוד: נא יהיה. עיין מ"א. דלף לא היה שם בשבת מעשה אובלן, רשאי להניח שם אובלן והם נטלים אגם הפה. ועיין ט"ו [סימן] ש"י אות ח' כהאי גונא, להם בין השמטות לא היה נקיס, רק בשבת, שרי להניח הימר אלנו והוא נקיס להימר ולאסור, דלן מוקצה לחצי שבת. ולתוספות ריש צ"ה [שם ד"ה וימי הלל] דלא היה נקיס והואיל ואין מקפיד היכן נפלו, אף שהיו בין השמטות על השולחן שרי, דלא היה נקיס:

מחצית השקל

מאבן שעל פי החבית אע"פ דישם בר מיעבד מעשה, כמבואר פה: (ס"ק פה) דלצורך כו'. והיינו בין דיהודי ב"י, ומה שהיו האחרונים על הט"ו [ס"ק ה] שאיסור לומר לגוי לתלוש ענף מן המכבדת מצד ממה נפשך, ע"ש. ואין צורך לשום טעם, כיון דלא ייחודה מערב שבת הרי הוא מוקצה ואסור בטלטול: (ס"ק ב) ויש אומרים כו'. צריך עיין דהא הרי"ן ב"י, דהא דתניא ושבת דף ג' ע"א יוצאים במקורין ובצמר מנופין בזמן שצבען בשמן כו', ואם יצא בהן שעה אחת מבעוד יום אע"פ שלא צבען כו' מותר לצאת בהן, והקשה תרא"ש [שם פ"ד סימן ה] למה הצריכה הבריות צביעה דהיינו מעשה, הא אפילו במחשבה שגי בהריות (והרא"ש לא דייק לשון יוצאים, וסבירא ליה כמו שכתבו התוספות שם ד"ה אבל דלאו דוקא יוצאים, אלא אפילו טלטול דינא הכי). ותירץ הרא"ש דבאמת גם חישב מהני, ובריותא דתני צביעה, תיקון מעליא נקט. והוא דעה (אחד) [ראשונה] והיא המחבר דבמחשבה שגי. והרי"ן כתב בשם רבינו יונה ליישב הא דנקט צביען ולא שגי בחישה, וז"ל, דמחאי טעמא לא מהני חישה, דלא מוכחא מלאה דמייחורו למכתו, ומחוי כמוציא בשבת, עכ"ל. והוא דעת יש אומרים שבש"ע. ועל זה כתב במחשבה, הא לענן טלטול גם רבינו יונה מודה דמהני מהני מחשבה אלא משום דמוציאו לרשות הרבים, אבל לענן טלטול גירדא מורה רבינו יונה דסגי במחשבה, והמחבר דמיידי באיסור טלטול, דהרי כתב לדעה ראשונה חו ליה ביה משום מוקצה, ואין כתב על זה ריש אומרים דלא שגי במחשבה, הא לענן טלטול גם רבינו יונה מודה דמהני מחשבה. ועיין בספר אליה רבה [ס"ק ט] ותוספת שבת [ס"ק ט] מה שכתבו ליישב: (ס"ק ט) ויש אומרים דוקא ב"י, וצ"ד יהודי ב"י. דתנן [שבת ט, א] טומטין בעורות ומטלטלין אותן, דחויין למוגא עליהו. והקשו [תוספות שם ד"ה סימן] הא תנן פרק קמא דביצה [א, א] ג' ונתנים עור לפני הדורסן, ואמר עולא דוקא נשחטו ביום טוב, והתירו סופן משום תחלתן, דאי לא שרית ליה ליתן לפני הדורסין ושרית העור, וממנוע ולא ישחט מפני הפסד עור, וממנוע משמחת יום טוב, אבל נשחטה מערב יום טוב, דליכא למימר התירו סופן משום תחילתן, אסור לטלטל, אף על גב דחויין למוגא עלה. ותירץ רש"י [שם קטו, ב ד"ה בתיו] דבמסכת שבת מיידי בעור בהמה גסה דחוי למוגא עלה, אבל בביצה מיידי בעור בהמה דקה דלא חוי למוגא עלה. ור"ת דחה תירוצו זה, ולכן חילק בין לח לביש, דבשבת מיידי בביש וחוי למוגא, אבל בביצה מיידי בלחין דלא חוי למוגא. והן שתי הדעות שהובאו פה, דהרב כ"י הביא דעת ר"ת ולכן כתב עורות וביש, ורמ"א הביא דעת רש"י כשם יש אומרים, ולדעת רש"י על כרחך אין חילוק בין לח לביש, דהא מסברא אין לחלק, אלא מצד הכרח הקישיא ממסכת ביצה הני"ל, וכיון דלרש"י לא קשה מיידי משם, דשם מיידי מעור דקה, אם כן נשאר

ידיים שניי כ"ב בותר
להתיר ענף מן הדקל
בבעוד יום וב"י, כ"ב כהן
התיר (ס"ק מה) דהיינו כיון
שמודו לך. והקשה עליו קריג
הערה גמרי קריג ספק ג'
דכוסה (ה"א ו' ד"ה ו' א"ת)
מהם דלמירין עם דבני אומרי
עבדה מותר להניף כה למה
בשבת. מוסף דלף בלא יתרו
לך מותר. והערה ג"ע.
ולפניו לא קשה מיד, דבני
ענף דעשה הלהם תלוי מלמח, וכן
לא לא יתרו לך הרי
מוקצה לכל בלגוש קודם
שלאחר מ"ל (ס"ק אג ג')
למח בו בשבת היה מותר
למח בו גם בשבת, וא"כ או
היה מותר גם להניף בו למח, וכן
לך יסוד דלחך דק מקטו חו"ל
שלא לטלו בשבת, מכל מקום
לדע"נ בו למח לא אפסדוהו,
ועל דממעיקרה, והיה הני"ל
עלמנו מים ויש ליבם, ואפשר
סוגמו נמכר לעל, וק"ל.

הגהות והערות

ס"ח כ"ה גמפ"ר.
ממסכת קראקא של
הסמטה הינה "מותר".
ועיין משנה גמרה [ס"ק
ק] דבעי דהוא הדין אם
חשב ליתנה כחול אף לני
הנכסף שדפס"ר אלו
פס"ר:

ס"ט יוסף ממסדומה
למ"ד ת"מ:
טו עיין סימן ש"י סוף
סעיף ב' (למ"ד בי"א)
טז ב"ב הדפוסים ל"ן
אות מ' לנלה הגולה על חיתם
וקפ"ס "שליחם למחל
בשבת", אף דברי תוספות
והראשונים ק"ל גם על
עמדת דעתן "שליחם
למכ"ש", ע"כ העברו ל"ן
זה לנלן:
עבד עיין מ"א שם ס"ק
ג ובש"ל אריהם שם:
עג תוקן ממסדומה פס"ר
תקמ"ה, וכ"כ למנוע שגד
ומקור חיים:
עד גמפ"ר ממסדומה
למ"ד ת"מ:
עח בן כהן המהרש"ל
נחמתי שמה [שבת ג' א],
וכ"כ הערוך [ערוך אג
השליש] בשם הר"ם
ירושלמי על הפסוק וקרא
ל' ו' ועל הפסוק:
טז עיין בש"ל אריהם אות
י' ותוספות וכן אות ט'
ד"ה אמר:

ה. אם וכרנ: ו. תוספות [שם ד"ה ד"ע] והר"ף [שם ב. כ. ו] והר"ש [שם: הנ"ל שם] (י.) ועיין לקמן סעיף (ח):
ו. רמב"ם פסקו כ"ו [שם הלכה כן]:

ציונים דרמ"א

שיא (א) ב"י [פמ"ד שלח ד"ה ומשמע] בשם טור [פמ"ד שלח] דרש"י [שם] נ. ד"ה [לשק"ן] ור"ן [שם ל. כ. ד"ה גמי' לשק"ן]:

הכמת שלמה

[הנה כ"ה ב. ויש אומרים דאפילו לא הפריח עדיין וכו' י"ב עין מג"א ס"ק י"ד. והנה מה שכתב להלן על ה"ף לענין טומאה נכנס המטה אם כו' דלענין או דבר חיה, עין בחיובו מי נזה למטה נזה דף י"ז [מ"א ד"ה גמ"א ל"ה] מה שכתבתי מזה, גם נענין אם כן ע"פ חז"ל נלוו שלח לטמאת, עין בהל"ב מה מלכות טרות [ה. ועיין מה שכתבתי בחיובי למטה נזה שם [ד"ה חסמה ד"ה וזלמא], ויש הכותבי להלן ד"ל טומאה שמתה נמי נזה תורה, אך זה לכתן שהיא, אבל לכתן טמא מזה להיות נכנס השמן, ולמעט בפנימיה ע"פ, גם י"ז ע"ן דכתיב טמא אין קידור, רק ממה טומאה חצונית, זה לא ע"ן כ"ן נכנס המטה, ע"ש וד"ק:

שכן למחן דלמך שמלכה (א) שאינה לריכה לגופה פטור, עיין סוף סימן של"ד [ס"ק לה.], ואע"פ שבמרדכי [שם רמז ס"ג] משמע דליקה המירו טפי, הרב ב"י לא סבירא ליה הכי, אלא כמו שכתב סעיף ב' והוא מתכוון בין החיים וכו' ולא יש להם מקום לנאח וכו', דדוקא מפני כבוד החיים שרי, כן כתב בהד"ח בנ"י [עמוד שלח ד"ה ומשמע], ולהכי כתב ג"כ מה המוטל בחמה כו' באותו רשות, כן נראה לך, ללא כעולת שבת [ס"ק ג.], וצ"ל [שם] משמע שדין ליקה וזמה שוין, וכן משמע בגמרא [שם]: ד מחמה לצ"ב באותו רשות. אבל להוציאו לרשות אחר אסור, לייבא כבוד המת, דיכול לעשות לו תקנה כמו שכתב סעיף ו', ולזה נתקין רמ"א: ה שקרוב להסריח, ודוקא ע"י כבוד או מונק, אצל אי ליכא כבוד [או מונק] אסור, להחמירו יותר בחיסור טלטול (א) מחיסור הולאה, (ב) וכמ"ש ס"א ח"ו, תוספות סוכה דף ל"ו [ע"פ ד"ה בשם]. ועיין סימן

בזממה מטלטלו ד מחמה לצ"ב (א) באותו רשות על ידי כבוד או מונק (ב) ואם אין לו כבוד או מונק לא ישלטלנו בלל אפילו להפכו מממה לממה (ב) דמלבוש מן הצד (ה) שמייה שלמול"י: (ועיין לקמן צ"מ) זה סעיף ו' מאי מקמיה:

מת (ה) שהסריח בבית ונמצא מתכוון בין החיים והם מתבזים ממנו: הגה (ה) ויש אומרים דאפילו לא הסריח עדיין אלא ה' (ה) שקרוב להסריח: ו מותר להוציאו לברמליה ואם היה להם מקום לצאת בו ז' (א) אין מוציאין אותו אלא מניחין אותו במקומו דגדול כבוד הנריות שדומה לא מעשה דצנוריה, כמו שכתב סימן י"ג [סעיף ג.] וסימן תרפ"ו סעיף ב', וכתב המגיד משנה [שם כ. כ. ג.] מפני כבוד החיים קאמר, וכדי לסקל מהם ריחו המירו, עכ"ל בשם הר"מ [הנה] ב"ש [שם ג.] ז' אין מוציאין. לייבא כבוד המת, לייבא כל כך צוין כשהמת מסריח, עיין מה שכתבתי סעיף א' [עמוד שלח] א"ס הוא קרוב להסריח (א) אפילו יש להם מקום לנאח מותר להוציאו מפני שלא יסריח:

באר היטב

שכתבתי שם: (ה) שקרוב. ומותר לוקח חומץ על גבי כנדיז של המת ששיל של יסריח למוציא שבת ויכולו להשתקק עמו, דרכי משה, [מ"א ס"ק י"ט]: (י) אין. ולעטע הטור א"ס הוא קרוב להסריח אפילו יש להם מקום לנאח

ביאור הגר"א

בכמה ודליקה לרשות אחרת רק משום כבוד החיים: [ג"א] דמשבז. שם [שם מ. ב. ו.] [ד] וצ"ל בן שהסריח בבית ונמצא בו. שר"ל, משום כבוד הבריות וכבוד החיים. והבירוח בן הדוקאש לו מאי שנא דבטלטול לא שרינן [ה] אלא ע"י כבוד או מונק: [ה] והנה ויש אומרים, רש"י שם [שם ע. ב. ד"ה לאסוקין], וסובר דהחמירו יותר באיסור טלטול מהוצאה, וכבר שכתבתי תוספות סוכה ל"ו ב' [ד"ה בשבת]. והר"ן [שם ל. ב. ד"ה דאמרינן שראן תירין, במקום דאפשר לתקוני מתקן, מה שאין כן באיסור הוצאה: [ה] [ש"י] ואם היה לשיטתו, דוקא משום כבוד החיים, אבל בלאו הכי לא, ולא כרש"י שם. וכבר הקשה עליו במדרכי שם [שם רמז ס"ג] דהא אמרנן בסוף פרק כירה [שם מ. ב. ד"ה המוטל בחמה דוקא ע"י כבוד או מונק, ואפילו ממנה למטה לא, למאן דאמר טלטול מן הצד כו', אלא רש"י סבירא ליה דטלטול חמור מהוצאה וכו' [ס"ק ה.], וכן כתבו תוספות [סוכה שם], אלא דרש"י סותר עצמו

תוספת שבת [ס"ק ג.] ומחליט השקל. ולי תמוה, דהא על כרחך מירי הכי ללא הוי מטעם כבוד כלל, כגון בשבת, או מה שכתב [ד] הוי [כמוס] [כשבת], דלם לא כן אמאי מנע, דהוי טלטול מן הצד, הא המטה עלמה אסורה בטלטול: (ב) [ש"י] ב"ה (א) באותו רשות על ידי כבוד. מוטל דלטלטול דכרס ע"י כבוד או מונק ע"פ מה שכתבתי כלאחר ד' נלא כבוד או מונק, וטלטול המת לענין מקומו הוא כהי"ד, דלטלטול מן הצד שרי דללקחן סעיף ה', והלכה ע"י כבוד או מונק אסור, עיין מג"א ס"ק י"ד: (ג) [שם] ואם אין לו כבוד או מונק, קשה לי אמאי לא נכתבו המטה עלמה שלח נעשה כבוד לנכר או מונק ולטלטול על ידי המטה, דהא כבר או מונק לאו דוקא, דהוא הדין כלל, כמו שכתב המגן אברהם ס"ק ט"ו [שם]:

מחצית השקל

שאחד צוה לפני מותו להוליכו לקברי אבותיו והיו ידאים מחמת הסרתן לא יהיה אפשר להוליכו, ושאלו לרשב"א אם מותר ליתן עליו סיד וישרף הבשר, אם [יש] בו ביוון או צער למת, ועל שניהם השיב דאין הפת מרגיש וגם אין בו ביוון, ושריפת סיד ודאי בידיים יותר ביוון משרפת אש, גם שהוא ממיאל בשב ואל העשה, ואפילו הכי כתב הרשב"א דבסיד אין בו ביוון, כל שכן בדליקה. אף דשם בסיד י"ל כדי שיובלו לקיים צוואתו, מכל מקום הלא משמע מדברי הרשב"א אי הוי בשרפת סיד ביוון לא היה מתיר אע"פ שכונתם לקיים הצוואה: וזהו כתב בתב י"ב בת המוצ"ב ב' וברמב"ם משמע כו'. ר"ל, ניהו דמפני הדליקה הוכיח מלשון הרמב"ם דלא הותרה הוצאה, אבל במוטל בחמה אינו מבוואר ברמב"ם דלא הותרה הוצאה, ואף על פי כן כתב הרב ב"י גם בפת המוטל בחמה באותו רשות, משמע דהוצאה אסורה, ולכן כתב מ"א דמכל מקום משמע ברמב"ם דדין דליקה וחמה שוין לענין זה, דכתב הרמב"ם תחלה דין מה המוטל בחמה דמנח עליו כבוד כו', ואתר זה כתב וכן אם נפלה דליקה כו', משמע דשניהם שוין, וכיון דבדליקה מוכח מלשון הרמב"ם דההוצאה אסורה, הוא הדין מפני החמה: וכן משמע בגמרא. דף מ"ג ע"ב, דפליגי רב ושמואל כמה המוטל בחמה וליכא כבוד או מונק אי הותר טלטול מן הצד, ופליגי אי טלטול מן הצד שמייה טלטול לא, ואמרנן כתנאי, דתנאי אין מצילים את המת מפני הדליקה, רבי יודא בן לקיש אומר מצילים, מאי לאו בטלטול מן הצד פליגי, ומשני דכולי עלמא סבירא להו טלטול מן הצד שמייה טלטול, והיינו טעמא דרבי יהודה בן לקיש דמחיר מפני הדליקה דאי לא שריית ליה אתי לכבויו, [צ"כ], ולא משני דבדליקה הביוון יותר גדול מן

הטלטול משום דאי לא שריית ליה אתי לכבויו, היינו משום דאיסור טלטול אינו חמור כל כך, אבל ההוצאה אפילו לברמליה אע"פ דליכא רק איסור דרבנן מכל מקום חמור מאיסור טלטול, לא הותרה משום דלמא אתי לכבויו: וב"ש שכן דאמר ששלמכה שאינה צריכה לגופה פטור. ואי יכבה הוי מלאכה שאינה צריכה לגופה, א"כ למה נתייר שודאי יעבור איסור דרבנן בהוצאה, מחשש ספק שמה יעשה איסור דרבנן ויכבה, ודא הוא איסור קל הותר: ואע"פ שבמרדכי כו', הוא הקושיא מדברי רבינו ברוך מה שהשיב להר"א ממין על הותר טלטול כשהמת בספינה, דבשכבא דהוי בדרוקות לא הותר אלא מפני הדליקה אבל לא מפני הביוון, כוונת לעיל, וא"כ כיון שמתיר הרב ב"י משום ביוון הספינה, כל שכן מפני הדליקה נזכר לעיל, על זה כתב דהרב ב"י לא סבירא ליה בהא מדבניו ברוך, דארבא יש להתיר יותר, דשם איכא ביוון גדול, אבל גבי דליקה ליכא ביוון כולי האי כשישרף, ומשום דילמא אתי לכבויו ליכא למחשש כוונת לעיל [ועיין מה שכתבתי בס"ק י"ב]: א"א כמו שכתב סעיף ב' והוא מתבזה כו'. בא לישב מה שהקשה לעיל דהא מתיר הרב ב"י ההוצאה משום ביוון במת שהסריח, על זה כתב דשם אין הטעם משום ביוון המת, רגם סרתון המת אינו ביוון כל כך, אלא רומה לשריפת המת, דהא רוב בני אדם מעותרים לסרתון אחר מותם, אלא הרב ב"י אדיל לשיטתיה דסבירא ליה כהרמב"ם דדוקא כשכבוד הסריח משום כבוד החיים מותר להוציאו, ולכן אם יש להם מקום לצאת, דליכא כבוד החיים, לא הותרה ההוצאה מפני ביוון המת. ומה שהאחרונים השינו על מ"א שכתב דשרפת המת אינו ביוון, והוא נגד הסבירא, ולענין יש למ"א דמות ראתה מתשבת הרשב"א [מ"א סימן סט"ו] והרבא בהגתה רמ"א וי"ד סימן שס"ג [סעיף ב.]

הגהות והערות

- 10 ג"פ מהדורת ת"מ:
- 11 עיין מחליט השקל ולטעם שבת מש"כ נביאול מומה. ועיין מש"כ המ"א לקמן ס"ק ח:
- 12 ג"פ מהדורת וזלמא תר"ש:
- 13 כך נדפס בטעות מהדורות ת"מ שבו לפניו:

Friedman, Abraham Tsivi

11

בעזה"ש"ה

ספר אוצר הלכות

הלכות שבת - חלק ב

סימן שי"ו - שד"מ

עם מפתח כללי

והוא "אוצר הלכות" מדברי השו"ע וגו"כ ומספרי הלכה ושו"ת מגדולי הפוסקים מקמאי ובתראי עד גדולי זמנינו, בהלכות השייכים להלכות שבת, מסודר על סדר הסימנים בשו"ע, באופן קיצור ובלשון צה וקל השוה לכל נפש

זכרון משה ב"ר אהרן יהודה

גלקט ונסדר כס"ד ע"י הצב"י
אברהם צבי פריעדמאן
דומ"ץ דק"ק אור פני יהושע גאלאנצא

שנת תשע"ג לפ"ק

גם מאחרים להוציאו אע"פ שאינו מאוס לגביו, וי"ו"א דלא התירו למלטל גש"ר אלא כשאין שם נכרי, אבל אם אפשר ימלטלו ע"י נכרי, או ע"י קטן ולא ע"י גדול, ויש חולקים ע"ז, וי"ב"ו יש דיעות אם עדיף למלטלו כלאחר יד.

76 קלה גרף ועביט (המיוחד לקטנים וקנים), וי"ג"ג"רף של רעי ועביט של מי רגלים אע"פ שהם כלים, אפ"ה ה"ה מוקצה מחמת גופו (מחמת מיאוס), כיון שמאוסים כל כך עד שאינם ראויים אפי' לכסות בהם כלי, ואסור למלטלם, ואף שמוותר להוציאם לאשפה, אסור להחזירן אא"כ נתן בתוכן מים וי"ה"ה"ראויים לשתיית בהמה, וי"ג"לכתחלה יש להחמיר שלא למלטלם בלא מים אפי' בעודו בידו. L

קלו) וי"ה"יש דיעות אם יכול להחזירן ע"י מים שבתוכו אפי' כשאינו צריך עוד להגרף ועביט, וי"ה"יש להקל במקום הפסד כגון שהגרף הוא חשוב קצת ויש הפסד אם יניחנו באשפה ויגנב משם, וי"ה"וכל זה בגרף ועביט של חרס או של עץ, אבל גרף של מתכות או פלעסטי"ק (או חרס מצופה בוכיית) המצויים בזמנינו, כל שהם מוכחים ונקיים אינן מוקצה, ומותר במלטול, הן להוציאו והן להדיחו ולהחזירו, וי"ה"וכ"ש אם רוצה להשתמש בו שנית, וי"ה"יש מתירים אפי' כשאינו רחוק.

פתח האוצר

שנתבאר שם שטוב להחמיר במוקצה גמור אף בעודו בידו, ה"ה כאן טוב ליתן לתוכם מים אף שערך בידו, וגם באליה רבה (פקע"ו) סיים בצ"ע על המ"א, והר"ד בפרי מגדים (א"ח פק"ט) ומ"ב (ס"ק קל"ו).

שנה ע"י במ"א (פקע"ח) דמדסתם הרב"י משמע דס"ל אפי' א"צ לפנות עליו שרי להחזירו ע"י מים וכמ"ש בשם הרא"ש, אבל ביו"ש (פ"ק ה' דל"ה ס"ה) פסק כר"י דדוקא כשצריך לפנות עליו שרי להחזירו, או שצריך להוציא בו צואה, ועי"ע במ"ב (ס"ק קל"ט) ושעה"צ (ס"ק ק"ה).

שנה ע"י באליה רבה (פקע"ו) וכ"כ השר"ע הרב (פ"ג).

שם ע"י במ"ב (ס"ק קל"ו) שכתב לענין גרף של מתכות לעיין לעיל (פ"י פ"ו) לענין אמירת דברים שבקדושה כנגדם, ושם מבואר (ע"י נא"י"ה ש"ס ר"ה ס"ו) דאינן כגרף של רעי וכל שרחוצים ונקיים (ואין נה"י ש"כ) מותר לקרות ק"ש כנגדם.

שסא ע"י בערוך השלחן (פ"ג) שכתב להתיר הטלטול בכה"ג בכל ענין.

שסב חזו"א (פ"ח מ"ח) כיון דמהני ל"י רחיצה כלי הוא.

שנה כן הוא בערוך השלחן (פ"ח) ושר"ת מנחת יצחק (פ"ו ס"י ע"ז סוף אות א'), ובשר"ת אג"מ (א"ח מ"ה ס"י כ"א-אות ט') לענין נכרי, אבל לענין קטן ס"ל דלא כהערוך השלחן דיש לחוש שהקטן יטעה ויחשוב שמוותר לו לטלטל מוקצה, ומסתימת שאר אחרונים משמע דמותר לטלטלו בכל ענין.

שנה ע"י בתהלה לדרד (פקע"ט) דלא הטריחיהו לטלטלו מן הצד או כלאח"י (ומשמע דה"ה דלא הטריחו לטלטלו פ"י וכ"י וקטן), אבל באליה רבה (פ"ח ס"ג) מבואר דעדיף לטלטלו כלאח"י, וכן הורה החזו"א וצוק"ל לטלטל גש"ר במטלית (למחש רבנו מ"א אות קס"ד).

שנה ע"י שו"ע (פ"י ל"ה) ולבושי שרד (ש"ס) ושו"ע הרב (פ"ג) ומ"ב (ס"ק קל"ו).

שנו בית יוסף הו"ד במ"א (פקע"ח) ושאר אחרונים, דאלי"כ אינו מהני כלום, דגם המים גרף הן.

שנו ע"י במ"א (פקע"ט) דדוקא כשכבר סילקם מידו כשהגיע לאשפה, אזי אין להחזירו בלא מים, אבל בעודן בידו מותר להחזירם אף בלי נתינת מים לתוכם, כד"ן כל מוקצה שאם ישנו כבר בידו מותר לטלטלו לכל מקום שירצה, כמ"ש לעיל (אות י"ח), וכ"כ הערוך השלחן (פ"ג), אולם ע"י בשו"ע הרב (פ"ד) דלפי מה

קלז) עשיית גרף של רעי, ^{פ"א} אין עושין גרף של רעי לכתחלה, כגון להביא לפניו דבר שעתיד לימאם ויוציאו אח"כ, ^{פ"ב} או לילך ולקבוע ישיבתו במקום שיש שם דבר מאוס, ע"מ שיהי' רשאי להוציאו, ובדיעבד אם עבר ועשה כן, מותר להוציאו אח"כ, ^{פ"ג} וי"א דאם אין בדעתו בתחלה שיוציאו אח"כ, מותר לעשות כן אף לכתחלה, ואח"כ אם נמלך להוציאו הרי זה מותר, ^{פ"ד} ובע"ש מותר לעשות ולגרום גש"ר.

קלח) ^{פ"א} אפי' במקום שאינו דר שם, כגון חצר או מרתף (בעיסמענ"ט), אם הוא מקום הפסד, כגון דבר הנמאם ונפסד מפני הגשמים היורדים עליו, מותר לקבוע שם ישיבתו ^{פ"ב} ע"י איזה קביעות, כגון להכניס לשם ממתו לשכב עליו, או שולחנו לאכול שם, ^{פ"ג} או ספרים ללמוד בהם, אבל בישיבה לחוד בלא מטה או שולחן או שאר כלי תשמישו, אינה מהני להתיר הוצאת הגרף, דאמרינן ל"י צא מכאן, כיון שאין מירחא ביציאתו.

קלט) עשיית גש"ר בעת האכילה, ^{פ"א} דהאוכל פירות צריך לזרוק הקליפות והגרעינים בלשונו לאחוריו, כדי שלא לטלטל את המוקצה, וה"ה לענין עצמות דגים וכדו' שהם מוקצים, ^{פ"ב} ולמעשה סוגיא דעלמא להקל בזה, וכל זה

פתח האוצר

שסו. כגון להעמיד מע"ש מצודה לחפוס בו עכברים, אף שיודע דאם יהי' נתפסים עליו יצטרך להוציאם, ע"י בשו"ת שבוח יעקב (פי"ג סי' מ"ה), והוא כמ"ש לעיל (ר"ס סי' נ"ז) לענין פורשין מצודה בע"ש.

שסז. שר"ע (פ"ג ל"ז).

שסח. כמ"ש הבית יוסף הו"ד במ"א (סק"ד) ומתה"ש (סג) ופרי מגדים (א"ח סק"ג וס"ז) ושר"ע הרב (פ"ג ו"ב) (ס"ק קמ"ב).

שסט. שר"ע הרב (סג).

שע. כדאמרינן בגמ' (שנת קמ"ג ע"א) ברב ששת ורבי זכריה בן אבוקולס, וכ"כ המ"א (סק"ט) בשם הרמב"ם, שר"ע הרב (פ"ג ו"ב) (ס"ק קכ"ד) ושאר אחרונים.

שעא. כדמצינו בכמה מקומות בדברי חז"ל דמותר לעשות פעולה ומעשה רגילה אע"ג דיגרום עי"ז גש"ר, דאל"כ האם אסור לפנות בשבת משום שגורם גש"ר, וכ"כ השיטה מקובצת (נ"ג ע"א כ"א פ"ג ד"ה וס), שפת אמת (נ"ג ע"א פ"ג), חזו"א (פ"י מ"ח סק"ט), ועפ"י מותר לפלטם מפיו לתוך קערה וכוס, וכן נהג

שסג. שר"ע (פ"ג ל"ז), וע"י במ"א (סק"ג) דבגמ' (לענין אין מומין עכו"ם נשנת) משמע דאסור אפי' לא עשה כדי להוציאו, אלא כיון דהוא דבר העשוי לבסוף להוציאו אסור, ובדיעבד אין לאסור אף שהכניסו באופן זה, וכן הוא במ"ב (ס"ק קל"ט).

שסד. כמ"ש לקמן דרק במקום הפסד רשאי, אבל בלא"ה ה"ה בכלל אין עושין גש"ר לכתחלה.

שסה. שר"ע הרב (פ"ג), וכנראה חולק השר"ע הרב על המ"א (סק"ג) וכ"כ בכפה"ח (ס"ק נ"ה), אמנם י"ל דגם השר"ע הרב מודה להמ"א דאפי' לא עשה כן כדי להוציאו אסור כדחזינו לענין אין מומין את העכו"ם, ורק במקום שאין בדעתו לכתחלה להוציאם כגון שסבור בתחלה שלא יהי' עליו מאוס כ"כ, ואח"כ נמלך, ככה"ג מותר גם לכתחלה כיון שלא הי' בדעתו להוציאו כלל, אבל כשמזמין את העכו"ם ויודע מתחלה שיצטרך להוציאו, אלא שאין כוונתו לעשות הגרף כדי להוציאו, אלא כוונתו לסיבה אחרת דהיינו להומנת העכו"ם, ככה"ג אסור לכתחלה, כיון שיודע מתחלה שבוודאי יצטרך להוציאו.

לענין מאכלים שצרי מהן הקלופה קודם אל האשפה, ולא ע"י לעיל (פ"י רפ"ט אות נ

קמ) דברים ע קוא וצואה, ^{פ"א} והחוששים עליו אע"ג ואינו מודח ומאוס ו על השלחן כגון קל גש"ר דבר שגורם ר במקום שנמצאים בו ומים אחרונים, ע"י

קמא) לטלטל מחמת גופו כנ"ל (א) במקום שמאוס עליו ושבים שם, או בתו ומונח בחדר שמשח

קמב) פחי או אשפה שאינו ראוי ו

רביה"ק מסאטמאר ז"ע, זה הוציא עצמות הדג וגרעיני לצלחת (דניס והנהגות מו"ח לדוד (סק"מ), ויש מקילים האכילה, ע"י בקצוה"ש ו סקמ"ג) ושש"כ (פ"ק כ"י פ"כ) שעב. ע"י בגמ' (שנת קכ"א ע"א) גמ' (נ"ג ע"א, שנת ק ק"ט), ומשמע דאם מצא ע"י לטלטלו דאין כאן היחר ע רע, אלא שמפריע את הו השני (מוקף פ"ק ס"ה), וה האטורים בטלטול כדלקמן ע"י במקור חיים (להמ"י ס:

כגון להביא במקום שיש בו מותר לתר לעשות תר לעשות

אם הוא תר לקבוע או שולחן או שולחן צא מכאן

דרך לזרוק זה"ה לענין זה, וכל זה

יש בו עכברים, טרף להוציאם, והוא כמישית בע"ש.

במ"א (פק"ד) וס"ד) רש"י

הם ששת ורבי בשם הרמב"ם, ואר אחרונים.

חז"ל דמותר דיגרום ע"ז משום שגורם א ע"כ ד"ס וכו', ע"מ פק"ט), וכוס, וכן נהג

לענין מאכלים שצריך להוציא מפיו הפסולת בשעת האכילה, אבל מאכלים שמסיר מהן הקליפה קודם האכילה, כגון ביצים וכדו', בוודאי צריך לכתחלה להניחן מיד אל האשפה, ולא על השלחן (או קאנטור) כדי שלא לגרום גש"ר לכתחלה, ע"י מ"ש לעיל (סי' רפ"ט אות כ').

קמ) דברים שהם בכלל גש"ר, כל מינוף המאוס על האדם, כגון ריע וקיא וצואה, כ"א שנומצא עכבר מת במצוד שהכינו מע"ש, כ"י וכן שרצים הרוחשים עליו אע"פ שאינן מזיקין, כ"י וכן קדירה או קערה שנשאר בו שיירי מאכל ואינו מודח ומאוס על האדם, כ"א או דלף שאינו ראוי לרחיצה, כ"י לילכוך שנתקבצו על השלחן כגון קליפות ועצמות שמאוס עליו להניחם כך, כ"י וכן נכלל בהיתר גש"ר דבר שגורם ריח רע, וע"כ מותר לסגור תנור גע"ז שנכבה, אם הריח מפריע במקום שנמצאים בו בנ"א (כדלעיל אות מ'), למלטל מי נמ"י שחרית (נעני"ל וואסער) ומים אחרונים, ע"י לקמן (ס"ס של"ח), למלטל גר מאוס, ע"י לעיל (סי' רע"ט אות ד').

קמא) למלטל אשפה, אשפה ופסולת (שמו"ז) שאינו ראוי לכלום, ה"ה מוקצה מחמת גופו כנ"ל (אות קכ"ד) לענין עצמות וקליפות שאינן ראויין לכלום, אא"כ מונח במקום שמאוס עליו כגון על השלחן שיושב שם, או על הארץ במקום שעוברים וישבים שם, או בחדר המדרגות שיוצא ונכנס שם, וכן אם עולה ממנו ריח רע, ומונח בחדר שמשמש שם, מותר למלטלו כדי לסלקו ולהוציאו משם.

קמב) פחי אשפה, וכן אין למלטל פח האשפה (נארכי"ש קע"ז) שיש בתוכו אשפה שאינו ראוי לכלום, אבל אם הי' הפח ריקן כביה"ש, אע"פ שבאמצע השבת

פתח האוצר

שניצור מותר בטלטול, דבדרך כלל הוא מאוס על האדם אפי' כשאין לו ריח.

שע"ד. ע"י בחהלה לדוד (סי' ט"ז פק"ב).

שע"ה. גמ' (שנת קכ"ד פ"א, לענין קערה) ובה"ל (פ"ד ד"ס כלל שמי"ה, לענין קדירה), ולכאורה ה"ה לענין כפות ומזלגות וסכינים שמלוכלכים בשיירי מאכל.

שע"ו. ע"י בשו"ע (סי' של"ט פ"ג) ומ"ב (שם פק"ג).

שע"ז. כנ"ל (אות קכ"ד) בשם המ"ב (פ"ק קט"ו), וה"ה שאר דברים המאוסים על האדם, דמותר לסלקם מעליו.

שע"ח. שו"ת לב חיים (מ"ג סי' פ"ה) וארהות חיים (פסק"א פק"ב).

רביה"ק מסאטמאר ז"ע, והגאון החו"א וצוק"ל שלא הוציא עצמות הדג וגרעיני פירות בידו, אלא מפיו לצלחת (וינס והנהגות מור"א פ"ד סי' טו), ועי"ז בחהלה לדוד (פק"ט), ויש מקילים להוציאם גם בידו בשעת האכילה, ע"י בקצוה"ש (סי' ק"א פק"ט), ופי' קכ"ה פקמ"ג) ושש"כ (פרק כ' סכ"ז).

שע"ב. ע"י בגמ' (שנת קכ"א פ"ג) רש"י (פ"ג ל"ד).

שע"ג. גמ' (פ"ה שם, שנת קכ"א פ"ג) הו"ד במ"ב (פ"ק ק"ל) ומשמע דאם מצא על המצודה עכבר חי, אסור לטלטלו דאין כאן היתר של גרף, כיון דאין שם ריח רע, אלא שמפריע את האדם, וכן הוא בספר הוט השני (מוקף פ"ק ס"ה), והרי הוא בכלל שאר בע"ח האסורים בטלטול כדלקמן (אות קמ"ז וקמ"ח), ולמעשה ע"י במקור חיים (לסו"י ס"ג ל"ד ולי"ט) דגם עכבר חי

15

על בסעודת
וצינו צדיקים
בו שמן או
לילה, ובענין

אלא סמוך
צה"כ"ג, "או

מצאנו, היות
זה, א' שצריך
תשמן בתחלה,
ת מכתול, ע"כ
הגרי"א בלבו
ת המאכל הזה,
ונגארן, ורבינו
בו משום שהוא
מר, הוא גונב
לכן לא אעשה

דברים העושה
כל שום קלוף,
כי יוסף (יו"ד)
בו שמן ושאר
איש חי (פס)
בר, וכ"כ בכף
דינים והנהגות
שעשו האייער
לא חששו בו
ורבת וחשיבא
(מ"ט סי' י"ט)
יתר עם שאר

קלפם להניח,

דשרי, עי'
הכ"ג דבענין
(ד')

חזרי"א זצ"ל,

76 ב) לכתחלה יקלוף הקליפות למעלה מן האשפה, כדי שיפלו לתוכה מיד, ולא יצטרך למלטם, "דהקליפות שאינם ראויים לאכילה אסורים במלטול, ואם קלפן למעלה מן השלחן בתוך קערה, "אם איכא שם התיכות פת, "או שהניח בתוכו התיכות פת, מותר למלטל הקערה אגב הפת, ואם לאו אין למלטלו, "אא"כ נמאם אותו מקום, ומאום להניחם שם על השלחן. L

כא) איסור טוחן כשהותך הביצים ובצלים, "לא יגרור אותם במגררת שקורין רי"ב איז"ן, משום עוכדא דחול, אבל בסכין מותר לחתוך הביצים, "אפי' לחתיכות דקות מאוד, "אבל הבצלים לא יחתוך לכתחלה דק דק, "והמוקל בזה סמוך לסעודה יש לו על מי לסמוך, "וסמוך מיקרי כמ"ש לעיל לענין קליפות הביצים ובצלים.

כב) לערב הביצים ובצלים יחד, "אסור לערב הביצים ובצלים יחד בשב"ק בכח או בכלי, "יויש מתורים לערבם כשאינו אלא מעט, "וע"כ מהנכון לחלק הביצים עם בצלים לכל בני הבית, וכל אחד יערבו לעצמו עם השמן, "או

פתח האוצר

סג קל"ח) דמסתימת המחבר משמע דאפי' בירקות שראוי לאכול חיון יש בהם טחינה, ועי' ברמ"א (סג) דכל זה מיירי בחותך ומניח, אבל לאוכלו מיד מותר, אולם המ"א (סג קט"ו) הביא בשם השלטי גבורים לפקפק על זה, ועיי"ע בשם הבי"י שכתב לזהר לחתוך לחתיכות גדולות קצת, וכ"כ השלחן ערוך הרב (סג ס"י) ומ"ב (סג סקמ"ה) ושו"ת שבט הלוי (מ"א ס"י פ"ו).

סד. כמ"ש המ"א (סג) ושלחן ערוך הרב (סג) ומ"ב (סג) דאין למחות ביד המקילים, וכן הוא בשו"ת שבט הלוי (סג).

סה. כמ"ש השלחן ערוך הרב (סג) ומ"ב (סג) דדינו כבורר לענין סמוך לסעודה.

סו. משום איסור לש, עי' בשו"ע (סי' סכ"ה סעי' י"ד).

סז. תהלה לרוד (סג סקמ"ג) והו"ד בספר מנחת שבת (סי' פ' קל"ח).

סח. שו"ת מנחת יצחק (מ"ט סי' כ"ה).

סח. דלא אסור אלא בכח, וכן הוא בשו"ת תשובות והנהגות (מ"ג סי' קמ"ה) ועיי"ע שם שאר אזהרות לעשיית ביצים ובצלים, וגם בשו"ת שבט הלוי (סג) כתב דלא יערבם היטב משום איסור לש.

והו"ד בשו"ת תשובות והנהגות (מ"ג סי' קמ"ט) ועיי"ש דעי' נכרית יש להקל גם קודם חצי שעה.

נז. שו"ע (סי' ש"ח סעי' כ"ו).

נח. הגה' חתם סופר (סי' ש"ח על כמ"א סקמ"ה).

נח. מ"א (סג) בשם שו"ת הרא"ש.

76 ס. שו"ע (סי' ש"ח סעי' ל"ד), וכ"כ המ"ב (סג ס"ק קט"ו), וכל זה אם כבר נעשה גרף של רעי, אבל לכתחלה יקלפם למעלה מן האשפה כמ"ש לעיל, דאין עושין גרף של רעי כמ"ש המחבר (סג סעי' ל"ו), ועיי"ע כמ"ב (סג) בשם הפרי מגדים דיכול להעבירם ע"י דבר אחר, כגון לגרר אותם ע"י סכין מן המפה, אם הוא צריך להשתמש במקום שמונח שם העצמות והקליפין, דזה מקרי טלטול מן הצד ושרי אם הוא לצורך דבר המותר. L

סא. כמ"ש המחבר (סי' סכ"ה סעי' י') דאסור אפי' בדבר שאינו גידולי קרקע, וכ"כ השלחן ערוך הרב (סג ס"ח).

סב. שו"ע (סי' סכ"ה סעי' ט') ושלחן ערוך הרב (סג) דאין איסור טוחן אלא בגדולי קרקע.

סג. דבצלים שהן גדולי קרקע יש איסור טחינה וכמ"ש המחבר (סג סעי' י"ג) לענין ירקות, ועי' כמ"ב

ספר

חוט שני

ביאורים ובירורי ענינים
וחידושי דינים בהלכות שבת

שיעורי מורינו ורבינו
רבי שמריהו יוסף נסים קרליץ שליט"א

חלק ג'

מוקצה — אמירה לנכרי

קובץ ענינים

ביאורים וחידושי דינים באהע"ז סי' כ"א

נערך בעזרה ע"י

חיים אריה הלוי הוכמן

בני ברק, שבט תשס"ה

אכילה היכי מטלטל להו לסלקן מלפנינו, רש"י ומשני, מידי דהוה אגרף של רעי. וכן במס' צינה [ד] שזרי כוסות הוי גרף של רעי.

ובב"ב [ה] כתב, דעמנות וקליפין שנתקבצו הרבה יחד ומאוס עליו להניחן כך על השלחן, מותר להעבירן בידיים דהוה ליה לדידיה כגרף של רעי והוא מהרשב"א [ז], וכ"כ צביה"ל צה"ל סוכה [ח] דאם קסמי הסכך נושרים הרבה על השלחן אפשר דמותר לטלטל אף בשבת להסירן אם נמאס מזה מידי דהוי אגרף של רעי. חזינן מכל הני דגדר גרף של רעי הוא כל מה שגורם הרגשה לא נעימה להיות במקום הזה, אם הוא בגדר מאוס. ועיין במרדכי [י] שכתב, וז"ל, נר שהדליקו בה בשבת אסור לטלטלו, ויש מתירין משום דהוי כגרף של רעי, ואין זה נכון, כי כל השוטים יאמרו דאנינה דעתייהו, ואינו מותר אלא למי שהוא אסטיניס והמתמיר לא הפסיד, עכ"ל.

ובן ריח רע הוי בכלל דין גרף של רעי אם הוא מאוס בעיניו. ולכן מקום שדלף גו שהיה דלוק בערב שבת וכזה והריח מפריע במקום שנמצאים בו בני אדם וליכא חשש פיקוח נפש מותר לסגורו מדין גרף של רעי, [כל זמן שאין חשש שע"י שיסגור את ברו הגו כאן ידלק יותר אש במקום אחר], אע"פ שאין זה טלטול הגרף עצמו אלא טלטול מוקצה מחמת איסור ולא מחמת הגרף, מ"מ כיון שזוהי האופן לסלק את הגרף, התירו גם לטלטל המוקצה.

וב"ב א"ס יש חיוב למעט בטלטול מוקצה היכא שצא לסלק הגרף, כגון שנכזו ב' להצות של גו, אם נריך לסגור את הצד הראשי ולא של ב' הלהצות.

76 אדם שמוותר לו להוציא גרף של רעי דהוה לדידיה מאוס, מותר לו לבקש מאדם

אחר שלגזיו אין הוא מאוס להוציאו כיון דלאחד מותר להוציאו אזי לכולם יש היתר של הוצאת הגרף, ואין מסתבר שמי שלדידיה הוי גרף ינטרך להוציאו.

פח אשפה שהוא מלא צאשפה, אם הוא במקום שמאוס לבני אדם כגון שיושבים שם במקום הפח ומאוס להם, מותר להם להוציאו. ואם הפח אשפה נמצא במטבח, עיין לקמן.

ואם צפח יש גם פסולת שהיא מוקצית ואינה גרף של רעי כגון קליפות וגרעינים שאינם ראויים לאכילת כלב, וגם פסולת שיש בה היתר של גרף של רעי, מותר להוציא הכל יחד דהכל נחשב לדבר אחד.

עב"ב שניטוד במלכותה שהכינו לו מערב שבת, והוא צתוכו חי, אין זה מיקרי מאוס לענין היתר של גרף, כיון דאינו אלא הפרעה לבני אדם ולא בגדר מאוס ולא דמי לריח רע.

מקום הימצאות הגרף של רעי

אם הגרף של רעי נמצא בבית במקום שמאוס לבני אדם לשבת שם, או בחצר במקום שיושבים בה מותר להוציאו עד האשפה, אף שכבר צאמצע הדרך אין דינו כגרף של רעי כיון דאין שם מקום ישיבת בני אדם, וכלשון השו"ע "מותר להוציאם לאשפה".

וא"כ גרף של רעי שנמצא במטבח, ובני הבית לא אוכלים שם אין היתר להוציא משם בשבת. ועיין בפיה"מ ברמב"ם [י] שכתב וז"ל, העיקר אל לנו כי כל נואה או לכלוך תהיה בבית ישיבתו של אדם שמוותר להוציאה בשבת לפי שהוא גרף של רעי כי הוא אל לנו מותר לטלטלו בשבת, אבל כל מה שאמר בכלן

שער הביון

[י] כ"א ע"ב: [י] סי' ש"ח ס"ק קט"ו: [י] שבת קמ"ג ע"א: [י] סי' תרל"ח סעיף ב' ד"ה וביו"ט: [י] פ"ק דצינה סי' תרמ"ב, הוצא צב"י סי' רע"ט:

ב. כתב בשו"ע [יא]

ג. בשו"ע [יב] כתב

שעתיד לימאם (ג)

במקום דאיכא פס

צואה של תרנגולים כז והמלאכה יש לכופ על עכ'

מ"מ אם המשחמשים

מרובה שם כ

לפעודה, והוא מאוס לו

הפרת הגרף בש

אם הולך מן הבית מ

על השולחן פסול

נראה שאם דעתו לחו

מסתברא שאין נריך לה

כדי שיהא לזה היתר

דכאן הוא מקום ה

היתר. אבל אם רוצה

ונריך לעשותו מקום די

מטמו

מ"מ אם נשארים צב

הפעודה ומפריט

מיד להסיר ל

(ב) אסור להחזירם.

גרף ועביט

חרס, אלא של רעי נקו

נקרא עביט, אע"פ

בכלל מוקצה מחמת גוד

וחמיר מסתם מוקצה

[יא] סי' ש"ח סעיף

בעוהשי"ח

עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ

שו"ת

נשמת שבת

חלק ג (ב)
הלכות מוקצה

*

כולל בירורי הלכות בהלכות שבת המצויים
(השויבים לשו"ע סי' ש"ח - שי"ב)

*

כל אלה תוכרו יחדיו בעזרת ד' יתברך ויתעלה
ע"י הצעיר כאלפי

ישראל דוד הארפענעם
רב דביהמ"ד "ישראל והזמנים"
מח"ס ישראל והזמנים ג"ח, שו"ת ויברך דוד ה"ח
ספר חינוך ישראל, סי' נשמת ישראל ג"ח
שו"ת מקדש ישראל ז"ח, וש"א"ס

ברוקלין נ.י. - אלוף תשע"ב לפ"ק

דפוס הכתב

אף שיודע שיצטרך להוציאה בשבת, ועל כן מותר להעמיד סם מער"ש להמית עכברים וחתולים וכו' אף שאח"כ כשימותו יוציאים בשבת, וכמו שמותר לשרות דיו וסממנים מער"ש עיי"ש, ומשמע שם בשב"י דאילו בשבת בכה"ג חשיב עושה גרף שלא רעי לכתחלה, ואף דהתם אינו ברור שהחתולים יאכלו מן הסם וימותו ויצטרך להוציאים בשבת, מ"מ הלא הוא עושהו אדעתא דהכי (שימותו ויוציאים) [אלא שאין כוונתו שם ברור כל כך שאוסר להעמיד סם המוקצה בשבת, ולא דמי לגרף של רעי דמותר לטלטלו בשבת דשאני הכי שעל ידי זה עושה גרף של רעי להפילם לכתחלה ואין עושין גרף של רעי לכתחלה בשבת יעו"ש, וצ"ע דסיפא לאו רישא].

מידו לפי מה שכתבו בס' שולחן שלמה (ש"ח סק"מ) ובס' חוט שני (ח"ג ע' ק"מ) דאם מתחילה חשב בדעתו להוציא את הגרף ע"י טלטול מן הצד בכה"ג אין איסור של עשיית גרף של רעי לכתחלה (ועי' בס' שש"כ פכ"ה הערה ל"ו) לפי דבריהם בלא"ה יהא מותר בנידון שאלתינו ואין בו משום אין עושין גרף של רעי לכתחלה. מיהו עדיף שישימם בערב שבת בבוקר כדי שיהיה זמן שיתדבקו עליהן עוד מער"ש, ונמצא שאין מוכח שעושהו על מנת לטלטלו בשבת.

[אלף] שכשיש אופן אחר אין להשתמש בסוג זה משום איסור צער בעלי חיים].

ודע שבשבת אסור להעמיד מצודה לצוד העכברים, ובמקום אחר כתבנו כזה מפי ספרים וסופרים.

☆☆☆

סימן תס"ג

שאלה - כשמוציא שק אשפה מתוך המגירה על סמך היתר גרף של רעי (כגון שריחו נודף) אי שוב מותר לטלטלו ולהוליכו למטה ברחוב במקום

האשפתות או יניחו מידו בפרוזדור הבית (במקום שאין עוברין ושכין בקביעות).

תשובה - מותר, אבל ראוי להחמיר. לכאורה תלוי במחלוקת הפוסקים (המובאים בדברינו בס' תי"ז) במוקצה גמור ששכח ונטלו בידו אם אמרינן דמאחר שכבר הוא בידו שמותר לו לטלטלו ולהניחו במקום שרוצה, ומהו עכ"פ כשנטלו בהיתר (כסכין של מילה) ובאמת כאן במג"א (סק"ס) מבואר דמותר לטלטל הגרף כל זמן שעודו בידו, וכ"כ בחי"א (סז-כב), אבל בס' תוס"ש (סקצ"א) ציין לדבריו בס' רס"ו (סקכ"ט) שאוסר, והמג"א והחי"א השיטתיהו אזלי שאפילו במוקצה גמור בכה"ג (לאחר שכבר הוא בידו) שמותר להמשיך בטלטולו, ובא"ה כאן (סקצ"ו) הניח דברי המג"א בצ"ע [ואולי דבעלמא אף הוא חולק על המג"א וכשיטת התוס"ש], אבל הפמ"ג בא"א (בקיצור אמרותיו) מיישב השנוה (וצ"ע מש"כ המ"ב סקקל"ז שהא"ר והפמ"ג מפפקין בזה) [והמ"ב לשיטתיה דלעיל סקי"ג העלה לאיסור בזה], ובשו"ע הרב (סע"ד) כי דלפמ"ש"כ הוא לעיל (בס"י"ג) דבמוקצה גמור ששכח ונטלו בידו ראוי להחמיר שלא להמשיך בטלטולו גם כאן טוב להחמיר (אלא שיש לדייק קצת שינוי הלשון, בין ראוי להחמיר, לטוב להחמיר).

גם יל"ע בנידון שאלתינו (בגרף של רעי) אם חשיב נטלו בהיתר או לא לפמ"ש"כ כמה פוסקים לחלק במוקצה מחמת גופו בין נטלו בהיתר, לבין נטלו בידו באיסור, דאז ל"א דשוב מותר לו להמשיך בטלטולו [עי' בדברינו בס' תי"ז] ולכאורה תלוי אם ההיתר של טלטול גרף של רעי הוא בכחינת 'הותרה' או 'דהויה'.

☆☆☆

סימן תס"ד

שאלה - קינח אפו בנייר טישא"א והניחו על השולחן האם מותר לו אה"כ להעבירו משם.

תשובה - מותר. על סמך שהוא כגרף של רע עדיף שבכל פעם שמקנח אפו שו בידו יוליכו לזורקו להאשפה, שאין עושין גרף של רעי לכתחל טירחה בשבילו יש להג

שאלה - קינח אפו והכניסו לתוך כי לו אה"כ להוציאו

תשובה - אסור (על להניחו לתוך

טישא"א לאחר שקינח עצמו מלולוך, ושוב לא חזי למידי, מחמת גופו, וממילא שאסור לו משם, שהרי כשמונחת שם כבר מהו כשרוצה לצאת

לכאורה מי שקינח אפו בנייו לו להניח הטישא"א

מנת להוציאו משם קודם שיצי הטישא"א נעשה אח"כ מוקצה חזי שוב למידי, ולא שייך להו סמך גרף של רעי דהא לאחר ש כבר אינו קץ ממנו, ואינו מוציאו ממנו רק משום שרוצה לצ:

והנצה לזה להחזיקו על הסידור, ואחר גמור הסידור יש היתר ליקנחו לזורקו סמך היתר גרף של רעי (למען ממנו, ולא יעבור עמשאחז"ל עה על כל נעלם שלא ימאס חנ

☆☆☆

סימן תס"ז

שאלה - מהו לטלטל בשביל אחרים (ט לאחרינא).

מהו לשמש של ביהכ"נ לקבץ ניירות קינוח-אף (טישא"ס) משולחנות של הביהכ"נ.

תשובה - צ"ע, אבל מותר לשמש ביהכ"נ לסלק ניירות קינוח-

אף. מלשון החי"א (סו-כא) שכו' שמותר במקום דריסת רגלי בני אדם או שמאוס לו וכו' משמע דבמקום דריסת רגלי בני"א מותר אפילו כשאינו מאוס לו, ובעיוני ראיתי שדנו בזה אחרוני זמנינו דבס' חוט שני (ח"ג ע' קל"ח) כי דמי שהדבר מאוס עליו מותר לבקש מאדם אחר שלגביו אין הוא מאוס שיוציאו בשבילו (ומשמע דרק כשמי שנמאס ממנו ביקשו), ובס' שולחן שלמה (של"ח הערה י"ג) סתם להתיר דאפילו מי שאצלו אינו מאוס מותר לסלקו בשביל אחרים (ומשמע אפילו בלא בקשתו) וכן מביא בשו"ת דברי חכמים (או"ח ש"י) משמיה דבעל אג"מ ז"ל והגר"ח ש"ש שליט"א, אבל יש לדון לאיסור כיון שאצלו אינו גרף של רעי, ורק למי שהוא מאוס אצלו נדחה האיסור מפני שגדול כבוד הכריות, וכן מס' אשל אברהם (בוטשאטש, סי' ש"ח עמג"א) מוכח לאיסורא, שהוא בבחינת חטא בשביל שיזכה חבירך, ואולי יש לדמותו לדיון הפוסקים ברס"י שיי"ב אי מותר לטלטל אבנים לצורך קינוח של אחרים שיכנסו לפנות שם ע' היטב במג"א שם (סק"א) ובשאר הגו"כ (אם אמרינן 'מה לי הוא מה לי אחר').

מיהו מסתבר דמי שליכלך את הבית הכסא של הביהכ"נ שמותר לקנח צואה (או מי רגלים) דידיה כדי שלא לגרום מאיסותא (ובל תשקצו) לאנשים אחרים שיבואו אחריו.

מיהו שמש ביהכ"נ וביהמ"ד מסתבר דמותר לו להוציא כל הניירות קינוח שאנשים אחרים הניחו שם, שהרי גם הוא מתפלל ושוהה שם, וגם אצלו מאוס הם, והוא ממונה מן המתפללים לסדר הביהכ"נ שכולם יוכלו לשהות שם בלא הפרעה.

תשובה - מותר. על סמך היתר טלטול דבר שהוא כגוף של רעי, מ"מ לכתחלה עדיף שבכל פעם שמקנח אפו שבעוד הנייר קינוח בידו יוליכו לזורקו להאשפה, לפי מה דקיי"ל שאין עושיין גרף של רעי לכתחלה, אבל אם הוא טירחה בשבילו יש להקל כנ"ל. L

76 שאלה - קינוח אפו בנייר טישא"א והכניסו לתוך כיסו האם מותר לו אח"כ להוציאו משם.

תשובה - אסור (על כן ידקדק לא להניחו לתוך כיסו). נייר טישא"א לאחר שקינח עצמו בו נעשה כולו מלולוך, ושוב לא חוי למידי, ונעשית מוקצה מחמת גופו, וממילא שאסור לו אח"כ להוציאו משם, שהרי כשמונתת שם כבר אין קצין ממנו.

מהו כשרוצה לצאת לרה"ר

לכאורה מי שקינח אפו בנייר טישא"א אסור לו להניח הטישא"א לתוך כיסו על מנת להוציאו משם קודם שיצא לרה"ר, שהרי הטישא"א נעשה אח"כ מוקצה מחמת גופו דלא חוי שוב למידי, ולא שייך להתיר להוציאו על סמך גרף של רעי דהא לאחר שכבר מונח בכיסו כבר אינו קץ ממנו, ואינו מוציאו מחמת שהוא קץ ממנו רק משום שרוצה לצאת החוצה.

והעצה לזה להתזיקו על השולחן מתחת הסידור, ואחר גמור התפלה כשסוגר הסידור יש היתר ליקחנו לזורקו לתוך האשפה על סמך היתר גרף של רעי (למען לא יקוצו אחרים ממנו, ולא יעבור עמשאחז"ל עה"פ יבוא במשפט על כל נעלם שלא ימאס חבירו ברקו). L

☆☆☆

סימן תס"ה

77 שאלה - מהו לטלטל גרף של רעי בשביל אחרים (שהוא מאוס רק לאחריו).

וי"ע כשנשאר שיירי אוכלין המוקצין על השולחן והוא מצד עצמו אינו מקפיד עליהן אבל אורחים מועדים לבוא לבקרו והוא דבר מאוס להאורחים כשינסו לבקרו למצוא דב"ז על השולחן אי הוא מותר ליטלם מעל השולחן מאחר שאליו איננו בגדר גרף של רעי, ומסתבר להקל גם איליו כיון שבאין בצל קורתו, בתנאי שיהיה מאוס כלפי האורחים.

אבל מסתבר דאם אינו מאוס כלפיהם, רק שמצד מדת דרך ארץ אינו מן הנימוס לקבל אורחים בצורה כזה אין זה נכלל בכלל היתר ובגדר של 'גרף של רעי' וע' בדברינו בסי' תנ"ו מנר"ז. L

☆☆☆

סימן תס"ו

76 שאלה - לאחר אכילת סעודת צהריים דשבת נשאר השולחן מלוכלך ויש לו חדרים אחרים (רחבת ידיים) לישיב שם (הוא ובני ביתו) בשאריות היום האם מחוייב לסגור החדר הזה ולא להשתמש שם כדי שלא יצטרך להעביר עצמות וקליפין המוקצין על סמך היתר טלטול גרף של רעי.

תשובה - יעשה כן, אם לא יהיה לו בזה שום קישויים, אבל אם אין דלת לחדר ההוא ובכל פעם שיעבור דרך שם ימאס מהעצורק המונחין שם יש להקל להעבירן. קיי"ל דאין עושין גרף של רעי לכתחילה (ש"ח סל"ו), ואין היתר טלטול גרף של רעי אלא בבית שיושב ודר ושוהה שם, וממילא שאם אפשר לו בלא חדר הזה (בלא קישויים מיוחדים) יש לאסור בנידון שאלתינו, כמו שכתבו הפוסקים שאם נכנס בדרך עראי לחדר שיש שם גרף שלא יטלטל הגרף דאמרינן ליה לצאת משם כמבואר בב"י מובא במחצהש"ק (סקס"ד), ולא מהני היתר טלטול גרף של רעי אלא בחדר שדר

שם שישנו שם שולחנו או מטתו (כלשון הש"ע סל"ז).

מיהו מסתבר דאם רוצה לישיב בקאוט"ש הנמצא שם וכל כיו"ב דשפיר דמי, ולא אמרינן ליה שלא ישב בקאוט"ש, כיון שזה רצונו לנות על הקאוט"ש, וזה חשיב כשיבת קבע, כמו שמסתבר נמי דמהני היתר של טלטול גרף של רעי בחדר הנקרא ליונינג-רום אף שאין שם לא שולחנו ולא מטתו, אבל שם הוא א' ממקומות דירתו הקבועה.

וכן מסתבר אם נמצא גרף בחדר הספרים שלו דמותו להוציאו, ולא אמרינן ליה שילך ללמוד בחדר אחרת (דיינינג-רום וכדומה) שהישיבה שם הוא ישיבה של קבע (עם 'שולחן הספרים שלו).

וצריכין לעזור את בעלי שמחה באולמי שמחות שאסור להם לפנות השולחנות לאחר סעודת צהרים אם לא יהיו בני אדם מסתובבים שם, גם יש בזה משום איסור הכנה.

פינוי השולחן אחר סעודה שלישית

להנ"ל נשים האוכלים סעודה שלישית בביתם ואחר גמר הסעודה נשאר השולחן מלוכלך אם לאחר גמר הסעודה הם עוזבים החדר אסורות להסיר המפה המלוכלכת מעל השולחן, משום איסור טלטול מוקצה (אפילו בדרך טלטול מן הצד) למגני, כל שכן מה שמצוי במעונות הקיץ (קאנטרי"ס) שלאחר שאכלו ס"ג יוצאים האנשים לביהמ"ד והנשים יוצאות לשבת החוצה שאסור לפנות השולחן מהלכלוכים המוקצים, גם יש בזה משום איסור הכנה משבת לחול, כמו שאסור לסדר המטות משבת למוצ"ש (מג"א סי' ש"ב סק"ו ומ"ב סק"י"ט) [ואם חוששת שמה אולי תצטרך ליכנס הביתה לזמן קט תכסה כל השולחן עם מפה לבנה שלא יתראה הלכלוך כבשו"ע סוסל"ד]. L

☆☆☆

שאלה - גרף שלום-זכר וכ קליפות אגוזי

תשובה

סו ראו"ן למאכל ולהעבירם מעל והם נופלים ע' (פקקט"ו) ממש הרבה יחד ומא מותר להעבירן לדידיה כגרף ש דהיינו אף בקי מצד עצמן, די המאוס וכגרף (סס"ז) שכי' (ש וגרענין לפניו ו ימאסו בעיניו י של רעי לפי ש [וע' להלן בסי' עכ"פ יוצא דו

מיהו בא"ר (ו) דאף שנ קליפי אגוזים ו גרף של רעי, גרף, די"ל דבין דהכא דאפשר עיי"ש, ולתי' מ באמת יהא מו היתר גרף של ו סי' קפ"ו) רצו העצמות וקליפ ע"ד רש"י (שב

סימן תס"ז

שאלה - לטלטל ריבוי קליפין על סמך גרף של רעי [מי שנזדמן לסעודת שלום-זכר ומונח צבור לפניו על השולחן קליפות אגוזים הרבה אי מותר לו לסלקם משם כמו ידיו].

תשובה - שפיר דמי. מבואר בשו"ע (ש"ח סכ"ז) דקליפין ועצמות שאינן ראויין למאכל בהמה מוקצין הן, ואסור לטלטלם ולהעבירם מעל השולחן, אלא מנער את הטבלא והם נופלים על הארץ עיי"ש, וכי עלה המ"ב (סקקט"ו) ממשמעות הגמרא דמיהת אם נתקבצו הרבה יחד ומאוס עליו להניחן כך על השולחן מותר להעבירן בידים מעל השולחן, דהוי ליה לדידיה כגרף של רעי (ופשטות משמעות הדברים דהיינו אף בקליפין גרידא, שאינן דבר המאוס מצד עצמן, דמ"מ הריבוי מהן משווייהו דבר המאוס וכגרף של רעי), וכן יוצא משו"ע הרב (סס"ז) שכי' (שבאכלו פירות) שלא יזרוק קליפין וגרעינין לפניו ויסמוך שכשיהיו הרבה מהם לפניו וימאסו בעיניו יהיו מותר להוציאן משם כדין גרף של רעי לפי שאין עושין גרף של רעי לכתחלה [וע' להלן בס"י] שלאחר זה מה יעשה למעשה] עכ"פ יוצא דריבוי קליפין חשיב גרף של רעי.

מיהו בא"ר (סקס"ב) כתב על דין דהשו"ע כאן דאף שכי' הב"י בסימן של"ז דאם יש בבית קליפי אגוזים דמוקצים הם מותר לכבדם דהו"ל כגרף של רעי, יש לחלק דהכא לא שרי מטעם גרף, די"ל דבקרקע מאיסי יותר מעל השולחן, או דהכא דאפשר לנער לא התירו ע"י דרך אחר עיי"ש, ולתי' שני אם לא שייך לנער על הארץ באמת יהא מותר לטלטלו משם בידיו על סמך היתר גרף של רעי ונבשו"ת תשורת שי (מהדו"ת ס"י קפ"ו) רצה ליישב המנהג שנוהגין לסלק העצמות וקליפין מעל השולחן משום שסומכין ע"ד רש"י (שבת קמג.) דלבית הילל מותר לסלק

עצו"ק, והטעם בס' מגיני שלמה משום) דהוי גרף של רעי, וצ"ע דהסכמת הפוסקים דו"א אינו כן, וקשה לקבוע מנהג שלא נזכר בשו"ע ובנו"כ, גם צ"ע לומר דבזמנינו אניני דעת אנו ונפשינו קצה

מזה]. L
☆☆☆

סימן תס"ח

שאלה - אוכל דגים או פירות שגרעיניו אינן ראויין אפילו לכלבים מהו להוציא בידיו עצמות הדגים והגרעינים המוקצים מפיו, ומהו לפולטם לתוך ידיו, ואת"ל לאיסור מה עליו לעשות כשאוכל מאכלים הנ"ל.

שאלה - האוכל אבטיחים (מעלאוניע) מהו לפלוט הגרעינים מפיו לתוך ידו אר"ד לכתחלה מחוייב לפולטו לתוך קערה (שבאופן כזה כשיטלטלו אח"כ מטלטלו רק מן הצד).

תשובה - יפלוט הגרעינים לתוך קערה או כוס של פלעסטיק, או לתוך נייר-קינוח (או לתוך כלי שיש שם פת). בשו"ע הרב (סס"ז) מבואר שאסור לזרוק לתוך ידיו (שהרי מטלטל בידים מוקצה), אלא יזרקם בלשונו לאחוריו, ועיי"ש שלא יזרקם לפניו שאזי יבוא אח"כ לטלטלם להוציאם בתור גרף של רעי ואין עושין גרף של רעי לכתחלה עיי"ש [ומש"כ שזורקן בלשונו לאחוריו כן מביא המג"א (סוסק"ג) מהרמב"ם (פכ"ו הט"ז) אבל ברמב"ם שלפנינו כתב סתמא וזורקן לאחוריו ואסור לטלטלן], וממילא שכל שכן שאסור לו להוציאן בידו מפיו, וככל דברי שו"ע הרב כי נמי בס' ערוה"ש (שח-נה) והוסיף דגם לא כל הדברים אפשר לחשוב כגרף של רעי.

א והנה במה שכי' שאסור להפליטן לתוך ידו, אין להתיר זאת על פי ההיתר של כמה

זן השו"ע
בקאוט"ש
דמי, דלא
שזה רצונו
קבע, כמו
ף של רעי
שם לא
ממקומה
זרים שלו
יה שילך
וכדומה)
ז' שולחן
באולמי
זשולחנה
בני אדם
ז' הכנה
זות
ת בביתם
השולחן
ז עוזבים
ז כת מעל
ז (אפילו
זה שמצוי
אכלו ס"ג
זת לשבח
זלכלוכים
ז: משבת
למוצ"ש
ז חוששת
קט תכסה
ז הלכלוך